

FINANSMINISTERIET

Opdateret 2025- forløb: Grundlag for udgiftslofter 2025

August 2021

2021

Opdateret 2025-forløb:
Grundlag for udgiftslofter 2025
August 2021

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Finansministeriet
Makropolitisk Center
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation
Produktion: AbleDocs
ISBN: 978-87-94088-19-0

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside
fm.dk

Indhold

---

1. Opdateret 2025-forløb, august 2021	5
Fremskrivningsgrundlag for udgiftslofter 2025	5
1. Det samfundsøkonomiske forløb til 2025	8
1.1 Dansk økonomi og den samfundsøkonomiske udvikling frem mod 2025	9
1.2 Produktionspotentialet frem mod 2025	12
1.3 International økonomi og finansielle forhold	13
1.4 Offentlige finanser frem mod 2025	15
1.5 Opdateret fremskrivning af finanspolitisk råderum	18
1.6 Offentlige indtægter	20
1.7 Offentlige udgifter	22
1.8 Finanspolitikens aktivetsvirkning	27
1.9 Finanspolitisk holdbarhed og hængekøjeudfordringen efter 2025	27
Bilag 1: Den strukturelle saldo i opdateret 2025-forløb	31
Bilag 2: Reservation i det finanspolitiske råderum	34
Bilag 3: Opdateret beregning af det demografiske træk	35
2. Fastsættelse af udgiftslofterne for 2025	39
2.1 Fastsættelse af driftslofter for stat, kommuner og regioner i 2025	39
2.2 Fastsættelse af det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2025	42
2.3 Fastsættelse og virkning af udsvingsbufferen	42
Bilagstabeller	44

---

1. Opdateret 2025-forløb, august 2021

Fremskrivningsgrundlag for udgiftslofter 2025

Folketinget fastsætter i henhold til budgetloven bindende udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne skal understøtte, at de offentlige udgifter udvikler sig på linje med det planlagte, og derigennem at de offentlige finanser udvikler sig i overensstemmelse med det mellemfristede mål om strukturel balance i 2025 samt det overordnede mål om, at finanspolitikken skal være holdbar.

Udgiftslofterne dækker en rullende 4-årig periode. Sammen med finanslovsforslaget for 2022 fremsættes der lovforslag om fastsættelse af udgiftslofter for det nye fjerde loftsår 2025. De fremsatte udgiftslofter er baseret på gældende regler og finanslovsforslaget for 2022 mv. Grundlaget for udgiftslofterne er en opdateret mellemfristet fremskrivning af dansk økonomi, hvor budgetlovens underskudsgrænse for strukturelle underskud og det mellemfristede mål om strukturel balance i 2025 er overholdt.

I den opdaterede mellemfristede fremskrivning svarer profilen for den strukturelle saldo i 2023-2025 til profilen i den seneste vurdering fra *Danmarks Konvergensprogram 2021*. Indeholdt i de opdaterede skøn for den strukturelle saldo er der en underliggende forbedring af de offentlige finanser svarende til ca. 0,1 pct. af BNP årligt, hvilket blandt andet afspejler højere skønnede CO₂-kvoteindtægter og højere skønnede strukturelle nettorenteindtægter. Den underliggende forbedring er i fremskrivningen udmøntet til en beregningsteknisk forøgelse af de offentlige investeringer i 2023-2024 og øget finanspolitiske råderum i 2025 inden for målet om balance.

Tabel 1.1
Udvikling i strukturel saldo, 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af strukturelt BNP					
Danmarks Konvergensprogram 2021	-0,5	-0,3	-0,1	-0,1	0,0
Opdateret 2025-fremskrivning, august 2021	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,0

Kilde: *Danmarks Konvergensprogram 2021* og egne beregninger.

I dette dokumentationsnotat redegøres for det opdaterede mellemfristede forløb, som udgiftslofterne for 2025 fastsættes med afsæt i, samt for hvordan forløbet anvendes i lofftastsættelsen.

Udgangspunktet for den mellemfristede fremskrivning er den seneste konjunkturvurdering, hvor der er udsigt til, at output- og beskæftigelsesgabene vendes fra negative til positive i 2021. Aktiviteten er dermed kommet hurtigere tilbage end ventet, og dansk økonomi er på vej ind i en højkonjunktur. Den markante fremgang betyder, at BNP og beskæftigelse nu overstiger niveauet før coronakrisen. Der henvises til *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 for en detaljeret gennemgang af konjunkturprognosen og skøn for de offentlige finanser i 2021 og 2022.

Den hurtige fremgang i dansk økonomi skal blandt andet ses i sammenhæng med den målrettede og ekspansive finanspolitik, der siden coronakrisens start har understøttet den økonomiske aktivitet og beskæftigelse – inden for ansvarlige finanspolitiske rammer.

Regeringen ønsker at styrke dansk økonomi og den danske samfundsmodel på områder, som er afgørende for Danmarks udvikling de næste 10 år. Derfor har regeringen i august 2021 lanceret *Danmark kan mere*, som sætter retningen for ti markante fremskridt i et 10-årigt perspektiv, *jf. boks 1.1*.

Boks 1.1

Danmark kan mere – ti fremskridt for Danmark de næste 10 år

Danmark har klaret sig godt igennem coronakrisen. I samarbejde med et bredt flertal af Folketingets partier og arbejdsmarkedets parter er der ført en resolut krisehåndtering. På den baggrund står Danmark ikke – som det var tilfældet efter finanskrisen – over for en stor opgave med økonomisk genopretning og et behov for at konsolidere og genoprette de offentlige finanser via nye initiativer.

I lyset heraf ønsker regeringen at se fremad med fokus rettet mod langsigtede løsninger gennem reformer, innovation, uddannelse, jobskabelse og vækst. Der skal tages fat på strukturelle udfordringer for dansk økonomi og det danske samfund. Derfor har regeringen igangsat et ambitiøst reformarbejde med et 10-årigt perspektiv, der har til formål at øge væksten og velstanden og bringe Danmark mod bedre tider.

Finansieringen af det danske velfærdssamfund er blandt andet betinget af, at en høj andel af befolkningen arbejder. Et element i arbejdet med regeringens reformprogram bliver derfor at sikre den nødvendige kvalificerede arbejdskraft, men også at sikre bedre job og gøre Danmark stærkere på andre fronter.

Regeringen ønsker at styrke dansk økonomi og den danske samfundsmodel på områder, som er afgørende for Danmarks udvikling de næste 10 år. Derfor har regeringen i august 2021 lanceret *Danmark kan mere*, som sætter retningen for ti markante fremskridt.

1. **Grønnere** – Danmark skal tage ansvar for at løse den globale klimakrise
2. **Rigere** – gode vækstvilkår og digitalisering skal give fremdrift i hård konkurrence
3. **Dygtigere** – gode uddannelser skal være grundlaget for samfundets udvikling
4. **Flittigere** – højere beskæftigelse skal skabe større velstand
5. **Ansvarligere** – arbejdsfællesskab og danske værdier skal bane vejen for integration
6. **Sikrere** – Danmark skal tage ansvar i en urolig verden
7. **Retfærdigere** – der skal være lige muligheder for alle
8. **Varmere** – velfærden skal skabes i mødet mellem mennesker
9. **Stærkere** – vi skal forbedre mulighederne for både land og by
10. **Friere** – vi skal styrke den demokratiske samtale

Fremgangen i økonomien muliggøres desuden af de grundlæggende sunde strukturer i dansk økonomi, og der er udsigt til en betydelig fremgang i den strukturelle beskæftigelse frem mod 2025. Det afspejler i høj grad de seneste årtiers reformer, som bidrager til at øge arbejdsstyrken og dermed skaber grundlag for vækst i både den private og offentlige beskæftigelse.

Den opdaterede fremskrivning indeholder et opdateret skøn for det finanspolitiske råderum frem mod 2025, som er et mål for den højest mulige offentlige forbrugsvækst – givet øvrig besluttet politik og forudsætninger i øvrigt – inden for de gældende udgiftslofter og målet om strukturel balance i 2025.

Målt i forhold til udgiftsniveauet i 2021 – der var udgangspunktet for opgørelsen af det finanspolitiske råderum i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 – er den højest mulige forbrugsvækst frem mod 2025 opjusteret med ca. 2 mia. kr., jf. tabel 1.2 og nærmere i afsnit 1.5. Det afspejler primært manøvrerummet fra den underliggende forbedring af den strukturelle saldo med 0,1 pct. af BNP i 2025.

Tabel 1.2

Ændringer i det finanspolitiske råderum siden *Danmarks Konvergensprogram 2021*

	2025
Mia. kr. (2022-priser)	
Danmarks Konvergensprogram 2021, april 2021 målt ift. 2021	19½
+ Infrastrukturaftale 2035	¼
+ Udmøntninger fra 'Krigskassen' i 2021	-½
+ Underliggende forbedring af den strukturelle saldo	2½
+ Øvrige forhold, tekniske justeringer mv.	-¼
Opdateret 2025-forløb, august 2021 målt ift. 2021	21¼
Ændring ift. <i>Danmark Konvergensprogram 2021, april 2021</i>	2
Opdateret 2025-forløb, august 2021 målt ift. 2022	16

Anm.: Det finanspolitiske råderum opgøres som den højest mulige offentlige forbrugsvækst ekskl. afskrivninger inden for målet om strukturel balance i 2025 og afrundet til nærmeste kvarte mia. kr. Det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19. Pga. afrunding svarer totalen ikke nødvendigvis til summen af de enkelte justeringer.

Kilde: Danmarks Statistik, *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 og egne beregninger.

I den nye 2025-fremskrivning skiftes der basisår, således at det finanspolitiske råderum nu opgøres i forhold til udgiftsniveauet i 2022. Det skal ses i lyset af, at råderummet i 2022 disponeres i forbindelse med finanslovsforslaget og finansloven for 2022. Målt i forhold til udgiftsniveauet i 2022 – dvs. i forhold til det budgettede niveau for finanslovsåret – skønnes det finanspolitiske råderum til 16 mia. kr. i 2025 (korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19) og omfatter således årene 2023 til 2025. Det indebærer, at der i 2023-2025 er plads til en offentlig forbrugsvækst på op til ca. 1,0 pct. årligt, svarende til knap 5¼ mia. kr. Det er større end væksten i det demografiske træk i alle år.

1. Det samfundsøkonomiske forløb til 2025

Det opdaterede 2025-forløb tager udgangspunkt i konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og regeringens finanslovsforslag for 2022.

I forhold til den seneste mellemfristede fremskrivning i forbindelse med *Danmarks Konvergensprogram 2021* er forløbet opdateret med det nye konjunkturgrundlag i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021, prioriteringerne i regeringens finanslovsforslag for 2022 og *Infrastrukturplan 2035* (juni 2021). Hertil kommer en række opdateringer af de bagvedliggende forudsætninger om befolknings- og beskæftigelsesudvikling, vækst i det demografiske træk, skøn for CO₂-kvotepriser samt statens indtægter fra Nordsøen mv., jf. *boks. 1.2*.

Boks 1.2

Oversigt over centrale nye oplysninger og forudsætninger, som er indarbejdet i den opdaterede 2025-fremskrivning sammenlignet med KP21

- **Nyt konjunkturgrundlag i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021:** Fremskrivningen tager udgangspunkt i den opdaterede konjunkturprognose, som indeholder skøn for makroøkonomiske nøgletal og offentlige finanser i 2021 og 2022. Konjunkturprognosen bygger blandt andet på Danmarks Statistiks foreløbige nationalregnskabs-tal, der foreligger frem til 2. kvartal 2021, en række andre indikatorer, der for de mest højfrekvente rækker ind i august samt den statslige udgiftsopfølgning 1 for 2020 mv.
- **Finanslovsforslag for 2022:** Finanslovsforslaget er på linje med vanlig praksis indregnet i augustfremskrivningen, selvom der er tale om endnu ikke vedtagen politik. Finanslovsforslaget for 2022 omfatter bl.a. det aftalte løft af kommunernes og regionernes rammer i økonomiaftalerne for 2022 samt prioritering af kriminalforsorgens økonomi. Dertil kommer bl.a. midler til at skabe bedre balance mellem land og by, herunder adgang til sundhed i hele landet, samt overholdelsen af forskningsmålsætningen og udviklingsbistandsmålsætningen.
- **Infrastrukturplan 2035:** Fremskrivningen afspejler virkningen af aftalen om *Infrastrukturplan 2035* frem mod 2035, herunder på de offentlige investeringer samt på udgifter finansieret af investeringsrammen, men som indgår i andre udgiftsposter. Fremskrivningen afspejler desuden finansieringsbidrag fra fortsat udlodning af udbytter fra A/S Storebælt samt udbytter fra Øresundsbro Konsortiet til A/S Øresund frem mod 2030.
- **Klimafremskrivning 2021:** Fremskrivningen afspejler Energistyrelsens *Klimafremskrivning 2021*, herunder for energiforbruget, og statens indtægter fra energiafgifter fremskrives i overensstemmelse hermed.
- **Ny befolkningsprognose:** Den opdaterede Befolkningsprognose 2021 fra DREAM og Danmarks Statistik indeholder blandt andet prognoser for den aldersfordelte befolkningsudvikling samt ind- og udvandring. I befolkningsprognosen ventes frem mod 2025 en lidt højere nettoindvandring samt mindre tilvækst blandt børn og ældre end i den prognose, der lå til grund for *Danmarks Konvergensprogram 2021*.
- **Demografisk træk:** Beregningen af det demografiske træk er opdateret med Befolkningsprognose 2021, det offentlige forbrug i 2020 samt et opdateret mikrodatagrundlag fra lovmodellen. På den baggrund er det skønnet, at væksten i det demografiske træk frem mod 2025 udgør 8½ mia. kr. (2022-priser) målt i forhold til 2022 svarende til en årligt vækst på 0,55 pct. i 2023-2025.
- **Renteforudsætninger:** Der anvendes forudsætninger om renteutviklingen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2021. Den 10-årige rente på statsobligationer forudsættes at stige til 0,7 pct. i 2025, og derefter gradvist yderligere til 4 pct. i 2050 for derefter at være uændret.
- **Opdaterede forudsætninger omkring udviklingen i olie- og CO₂-kvotepriserne:** Skøn for olieprisudviklingen er opdateret i forbindelse med *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 samt den seneste produktionsprognose og følger den sædvanlige metode. Ligeledes er indregnet opdaterede skøn for udviklingen i CO₂-kvotepriser.

1.1 Dansk økonomi og den samfundsøkonomiske udvikling frem mod 2025

Der er aktuelt stor fart i dansk økonomi ovenpå genåbningen af samfundet efter vinterens smittebølge. Den markante fremgang betyder, at BNP og beskæftigelse nu overstiger niveauet før coronakrisen, og at dansk økonomi er på vej tilbage i højkonjunktur. I *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 skønnes en BNP-vækst på hhv. 3,8 pct. i 2021 og 2,8 pct. i 2022 efter et fald i BNP på 2,1 pct. i 2020 under coronakrisen, *jf. tabel 1.3*. Fremgangen understøttes af udrulningen af vacciner og fortsat kontrol med epidemien samt af den markante understøttelse fra den økonomiske politik gennem det seneste halvandet år, herunder også i udlandet, *jf. også Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

Tabel 1.3
Nøgletal for dansk økonomi, 2021-2025

	Konjunkturår			Beregningsteknisk forløb		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Outputgab og reale vækstrater, pct.						
BNP	-2,1	3,8	2,8	1,5	1,0	0,8
BVT	-2,4	3,6	3,1	1,5	1,0	0,9
Outputgab (pct. af strukturel BVT) ¹⁾	-1,6	0,5	1,1	0,7	0,4	0,0
Efterspørgsel, realvækst, pct.						
Privat forbrug	-1,3	3,2	4,1	2,0	1,8	1,8
Offentligt forbrug ²⁾	-1,7	4,7	-1,8	0,9	1,0	1,6
Faste bruttoinvesteringer	2,0	2,4	5,3	2,9	3,7	3,1
Eksport	-7,0	7,1	5,8	1,9	2,1	1,6
Import	-4,1	8,2	5,2	3,2	3,0	3,0
Arbejdsmarked og produktivitet						
Arbejdsstyrkevækst (pct.)	0,5	0,6	0,8	0,3	-0,1	-0,1
Beskæftigelsesvækst (pct.)	-0,6	1,4	1,1	0,2	-0,1	-0,2
Bruttoledighed (pct. af arbejdsstyrken)	4,4	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6
Timeproduktivitet, hele økonomien (pct.)	0,5	1,8	1,0	1,4	1,2	1,1
Timeproduktivitet, private byerhverv (pct.)	1,5	2,7	1,1	1,0	1,1	1,3

Anm.: Forløbet i 2021 og 2022 er baseret på *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

1) Outputgabets antages beregningsteknisk at lukke i 2025.

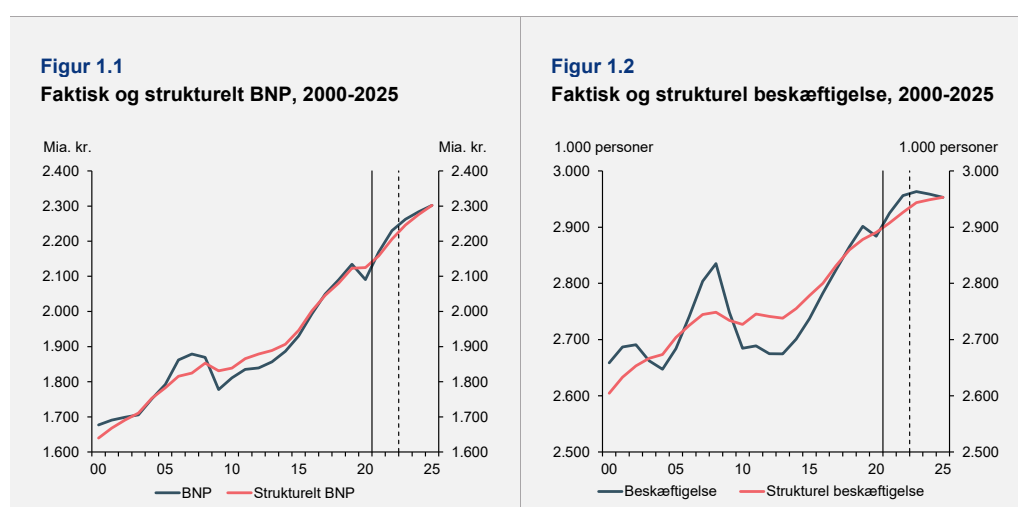
2) Det offentlige forbrug er opgjort ved outputmetoden i 2020. Opgjort ved inputmetoden inkl. afskrivninger er den offentlige forbrugsvekst 0,2 pct. i 2020. Det offentlige forbrug er forudsat ens ved output- og inputmetoden i 2021 og frem.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Fremgangen i den økonomiske aktivitet afspejler især en markant stigning i det private forbrug efter genåbningen, herunder som følge af udsat forbrug og stor opsparing under coronakrisen. Samtidig har muligheden for udbetaling af de sidste to ugers feriepenge øget husholdningernes forbrugsmuligheder. Opsvinget understøttes desuden af en positiv udvikling i eksporten. Det skal blandt andet ses i

sammenhæng med, at coronapandemien har betydet, at den globale efterspørgsel i højere grad er blevet rettet mod varer, mens forbruget af tjenester har været hæmmet af smitterisiko og restriktioner.

Den hurtige økonomiske fremgang indebærer, at BNP i 2021 og 2022 skønnes at overstige det beregnede strukturelle niveau, hvormed outputgabets er positivt, *jf. figur 1.1*. Ligeledes ventes den faktiske beskæftigelse at være over det skønnede strukturelle niveau i både 2021 og 2022, *jf. figur 1.2*. Samlet skønnes output- og beskæftigelsesgab på ca. 1 pct. i 2022, hvilket er lidt højere end niveauet i 2019, dvs. før coronakrisen ramte.

Anm.: BNP er opgjort i kædede 2010-værdier. Beskæftigelsen er opgjort ekskl. Orlovspersoner.
Kilde: Danmarks statistik og egne beregninger.

Siden coronakrisen ramte, er der blevet ført en målrettet og ekspansiv finanspolitik for at understøtte økonomisk aktivitet og beskæftigelse bedst muligt inden for ansvarlige finanspolitiske rammer. Uden den ekspansive finanspolitik havde der alt andet lige været udsigt til negative beskæftigelses- og outputgab og dermed en værre økonomisk situation. I de kommende år indebærer den finanspolitiske strategi, *jf. DK2025, august 2020*, at finanspolitikken strammes i forhold til de ekspansive niveauer under coronakrisen, *jf. nærmere i afsnit 1.8*.

Den danske krisepolitik har imidlertid ikke kun haft fokus på at få Danmark godt igennem krisen. Med de politiske aftaler, der er indgået siden coronakrisens begyndelse, er der også blevet investeret i den langsigtede udvikling af Danmark. Senest har regeringen indgået en bred aftale om *Infrastrukturplan 2035*, der skal binde Danmark stærkere sammen uden at gå på kompromis med den grønne omstilling.

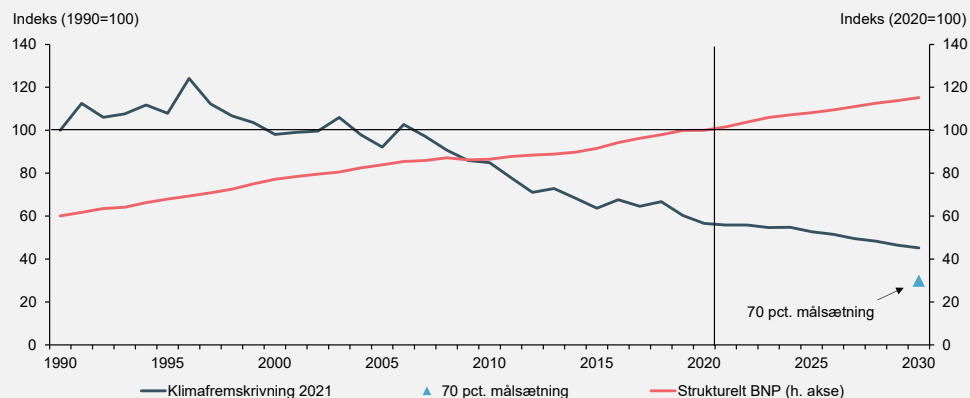
Regeringens fokus på investeringer i fremtiden skal også ses i sammenhæng med, at regeringen siden den tiltrådte i sommeren 2019 har indgået en række grønne aftaler, klimaaftaler mv. Aftalerne bidrager samlet set til at bringe Danmark tættere på målsætningen om at reducere drivhusgasudledningen med 70 pct. i 2030, *jf. boks 1.3*.

Boks 1.3**Klimamål og udledning af drivhusgasser**

Med klimaloven er der fastsat et bindende mål om at reducere udledningen af drivhusgasser med 70 pct. i 2030 målt i forhold til niveauet i 1990 samt mål om klimaneutralitet senest i 2050. Dertil er der indgået en politisk aftale om et indikativt mål om at reducere udledningen af drivhusgasser på 50-54 pct. i 2025 i forhold til niveauet i 1990. Ifølge Energistyrelsens nyeste *Klimastatus og -fremskrivning 2021*, april 2021 er Danmarks udledning af drivhusgasser reduceret med over 40 pct. fra 1990 og frem til 2020, *jf. figur a*. I samme periode er BNP vokset med ca. 40 pct. Energistyrelsen vurderer på nuværende tidspunkt, at Danmark i 2030 vil have reduceret sine udledninger med ca. 55 pct. i forhold til niveauet i 1990.

Med afsæt i den nye klimafremskrivning skønnes mankoen mod indfrielsen af målet om en reduktion på 70 pct. i 2030 at være 11,8 mio. tons CO₂e. *Klimafremskrivning 2021* indregner blandt andet virkningen på drivhusgasudledningen af *Klimaaftale for energi og industri mv.* (juni 2020), *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* (juni 2020), *Aftale om grøn omstilling af vejtransporten* (december 2020), *Aftale om stimuli og grøn genopretning* (december 2020), og *Aftale om grøn skattereform* (december 2020). Hertil kommer også indregninger af øvrige nye oplysninger, forudsætninger mv. Medregnes regeringens landbrugsudspil skønnes mankoen reduceret til 10,2 mio. tons CO₂e i 2030.

Samlet set skønnes det, at mankoen for 70 pct. målet er reduceret med 8,2 mio. tons CO₂e siden fremskrivningen for 2020, og 9,6 mio. tons CO₂e såfremt landbrugsudspillet medregnes. Reduktionen kan primært tilskrives de klimaaftaler, som regeringen har indgået med brede flertal i Folketinget.

Figur a**Udledning af drivhusgasser og strukturel BNP**

Anm.: Udledningen af drivhusgasser er opgjort efter IPCCs metode inkl. LULUCF.

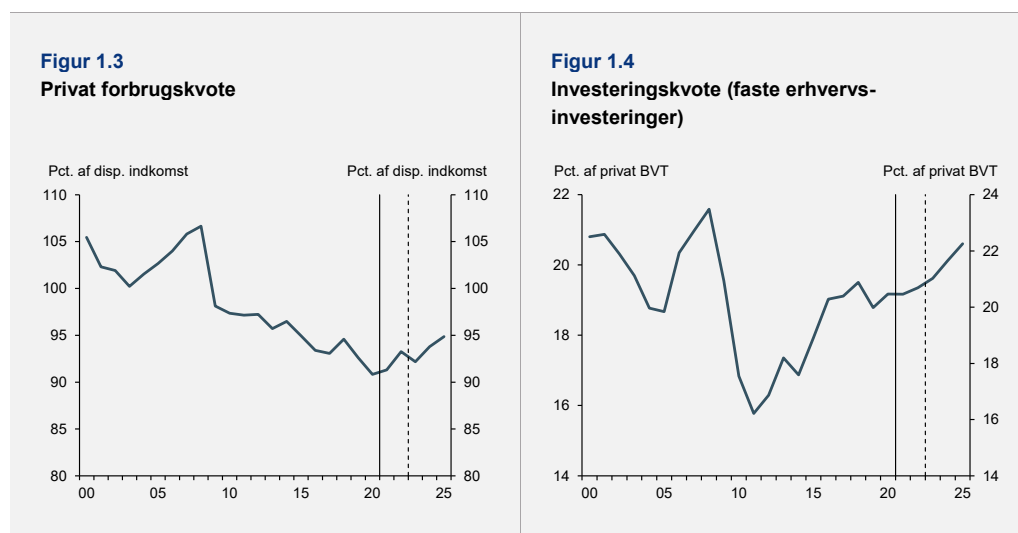
Kilde: Energistyrelsen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Fremgangen i dansk økonomi understøttes desuden af de grundlæggende sunde strukturer i dansk økonomi. Der er således udsigt til en betydelig fremgang i den strukturelle beskæftigelse frem mod 2025, herunder navnlig i lyset af reguleringen af efterløns- og folkepensionsalderen. Samlet set ventes den strukturelle beskæftigelse at stige med i gennemsnit ca. 12-13.000 personer om året i 2021-2025.

Frem mod 2025 er det lagt til grund for forløbet, at ledigheden og beskæftigelsen vil tilpasse sig til et niveau, som er foreneligt med en stabil løn- og prisudvikling. Dermed antages output- og beskæftigelsesgab beregningsteknisk lukket i 2025. Efter 2025 forudsættes BNP og beskæftigelse at udvikle sig på linje med det strukturelle niveau.

Det private forbrug ventes at stige frem mod 2025, hvilket understøttes af beskæftigelsesfremgangen og stigende reallønninger. Det forudsættes, at privatforbruget vil vokse med omkring 2 pct. årligt i perioden 2023-2025. Den forudsatte udvikling betyder, at forbrugskvoten gradvist normaliseres, men uden at vende tilbage til det høje niveau i årene op til finanskrisen, *jf. figur 1.3*.

I takt med den generelle økonomiske fremgang stiger virksomhedernes behov for at øge kapitalapparatet. I løbet af fremskrivningsperioden ventes investeringskvoten at vokse frem mod 2025, *jf. figur 1.4*.

Anm.: Investeringskvoten er opgjort som faste bruttoinvesteringer inkl. boliginvesteringer i den private sektor i forhold til værditilvæksten i den private sektor ekskl. råstofvinding.

Kilde: Danmarks statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

1.2 Produktionspotentialet frem mod 2025

Coronakrisen medførte en midlertidig afmatning i væksten i produktionspotentialet særligt i 2020. Den efterfølgende fremgang har imidlertid været hurtig og den gennemsnitlige vækst i produktionspotentialet ventes at tage til frem mod 2025, *jf. tabel 1.4*.

Stigningen i den strukturelle beskæftigelse giver et væsentligt bidrag til væksten i produktionspotentialet i de kommende år. Sammen med fortsat jævn fremgang i timeproduktiviteten ventes samlet set en gennemsnitlig stigning på ca. 1,5 pct. årligt i BVT (produktionspotentiale) i perioden 2023-2025.

Tabel 1.4

Bidrag til vækst i produktionspotentialet og i faktisk reall BVT, 1996-2025

	1996-2007	2008-2009	2010-2019	2020-2022	2023-2025
Gns. vækst pr. år, pct.					
1. Produktionspotentiale (BVT)	1,8	0,7	1,5	1,2	1,5
<i>Heraf bidrag fra.</i>					
- Timeproduktivitet	1,1	1,5	1,3	0,9	1,3
- Strukturel ledighed	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0
- Strukturel arbejdsstyrke	0,3	-0,4	0,5	0,6	0,3
- Strukturel arbejdstid	0,0	-0,6	-0,4	-0,3	-0,1
2. Konjunktur	0,2	-2,9	0,4	0,2	-0,4
3. Faktisk BVT (1+2)	2,1	-2,2	1,8	1,4	1,1
4. Nettoafgifter	0,1	-0,5	0,0	0,1	-0,1
5. Faktisk BNP (3+4)	2,2	-2,7	1,8	1,5	1,1

Anm.: Der er usikkerhed om skønnet for den potentielle vækst i delperioderne, herunder om bidragene fra enkelte komponenter. På grund af afrundinger summer enkelte delkomponenter ikke nødvendigvis til totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger

1.3 International økonomi og finansielle forhold

Forudsætningerne om udviklingen i den internationale økonomi og de finansielle forhold følger af *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 for årene 2021 og 2022 og beregningstekniske forudsætninger derefter.

Dollarkursen skønnes i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 til 6,3 kr. i 2022. Herefter antages et stort uændret niveau på 6,25 kr. pr. dollar i 2025, hvilket svarer til den gennemsnitlige handelspris siden 1990, jf. tabel 1.5.

Tabel 1.5

Forudsætninger om oliepriser, dollarkurs og renter, 2020-2025

Årlig stigning, pct.	Konjunkturår				Mellemløstede år	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oliepris (Brent), USD pr. td., 2010-priser	43	69	70	68	67	66
Dollarkurs, kr. pr. \$	6,5	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3
Rente 10-årig dansk statsobligation, pct. p.a.	-0,4	-0,1	-0,1	0,2	0,4	0,7

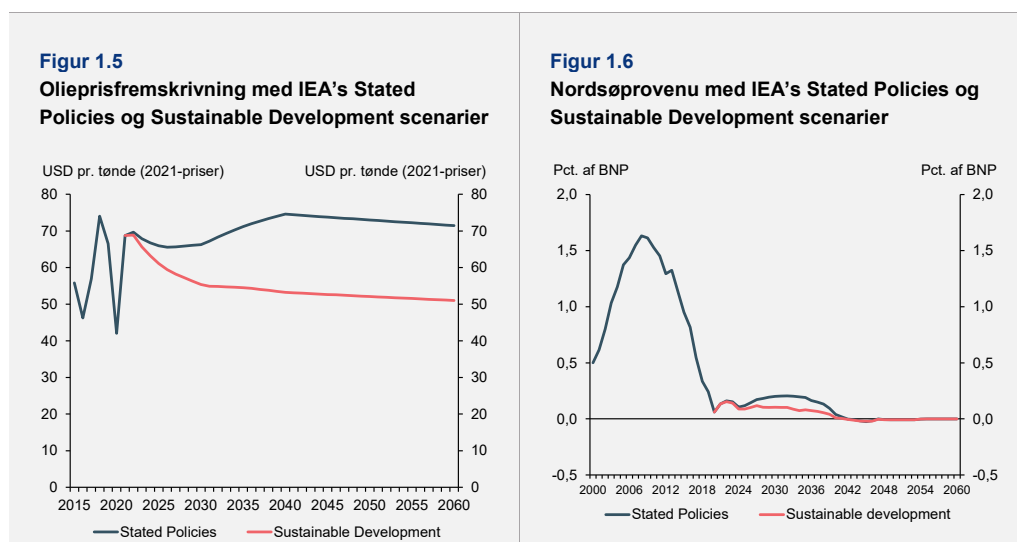
Anm.: Forløbet i 2021 og 2022 er baseret på *Økonomisk Redegørelse*, august 2021. Olieprisen er deflateret med BNP-deflatoren og er opgjort i 2021-priser.

Kilde: Danmarks Statistik, IMF, IEA, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Renteniveauet har de seneste år været lavt, og det forventes at fortsætte i de kommende år. Den 10-årige danske statsobligationsrente skønnes at være -0,1 pct. i 2021 og 2022, og antages gradvist at stige til 0,7 pct. i 2025. Det fortsat lave renteniveau skal blandt andet ses i sammenhæng med ECB's udmelding om, at de pengepolitiske styringsrenter vil blive på det nuværende eller et lavere niveau, indtil ECB skønner, at inflationen vil ramme 2-pct. målsætningen og forblive på mindst det niveau i resten af ECB's prognoseperiode. I forbindelse med færdiggørelsen af en strategisk gennemgang af pengepolitikken i juli 2021 annoncerede ECB desuden, at banken fremadrettet vil have en symmetrisk inflationsmålsætning på 2 pct. Det indebærer, at ECB vil tillade en inflation over 2 pct. i perioder uden nødvendigvis at stramme pengepolitikken. I fremskrivningen forudsættes det på langt sigt, at statsobligationsrenten langsomt øges til 4 pct. i 2050, hvilket fortsat er et lavt niveau i historisk perspektiv.

De opdaterede forudsætninger om olieprisen tager udgangspunkt i nye oplysninger om futures-priser samt det Internationale Energiagenturs (IEA) seneste prognose i *Stated Policies*-scenariet fra november 2020. Olieprisen forudsættes dermed at falde en smule fra 69 dollars pr. tønde ultimo juli 2021 til ca. 66 dollars pr. tønde i 2025 (realt). I *Danmarks Konvergensprogram 2021* blev det ligeledes forudsat, at olieprisen ville være omtrent 66 dollars pr. tønde i 2025.

Stated Policies-scenariet kan betegnes som IEA's centrale scenarie og afspejler et princip om at inddrage effekten af allerede vedtagne aftaler samt effekten af de aftaler og tiltag, regeringerne har meldt ud – altså eksisterende politik og konkrete planlagte initiativer. Dette grundlag lægges til grund for fremskrivningerne af dansk økonomi.

Anm.: I figur 1.6 er vist den strukturelle udvikling i indtægterne fra Nordsøaktiviteter i forløbet i Opdateret 2025-forløb, august 2021 samt den tilsvarende udvikling beregnet via et syv-års glidende gennemsnit for Sustainable Development-scenariet fra 2021 og frem.

Kilde: IEA og egne beregninger.

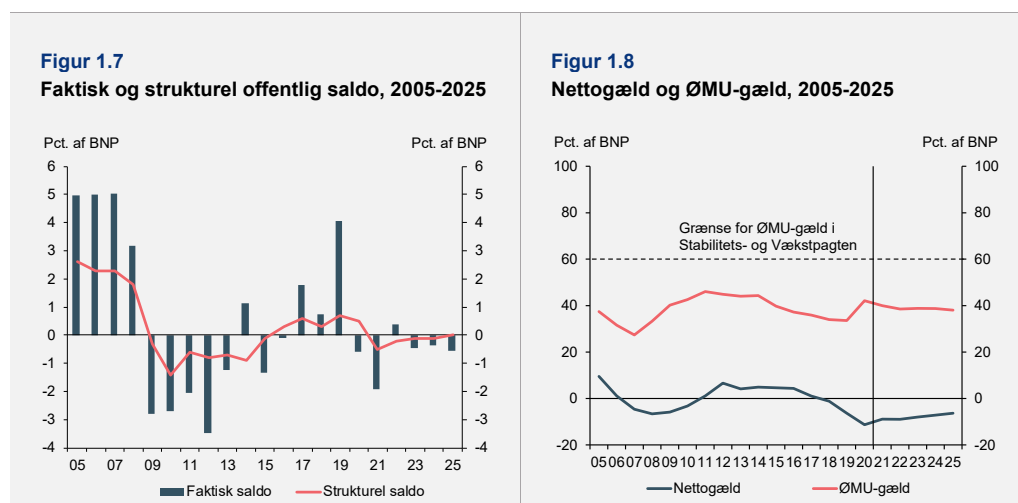
IEA offentliggør også andre scenarier. Det gælder fx *Sustainable Development*-scenariet, der tager udgangspunkt i en række mål fastsat på baggrund af FN's verdensmål, herunder Parisaftalens mål. Herfra udledes den udvikling, der vil føre til, at målene opfyldes. Dette scenarie indebærer en lavere olieefterspørgsel og dermed lavere oliepris end i *Stated Policies*-scenariet, jf. figur 1.5. Et sådant forløb medfører også tilsvarende lavere indtægter fra statens aktiviteter i Nordsøen, jf. figur 1.6.

1.4 Offentlige finanser frem mod 2025

Finanspolitikken tilrettelægges overordnet ud fra et mellemfristet sigte om strukturel balance på de offentlige finanser i 2025. Hertil planlægges finanspolitikken inden for de rammer, der følger af budgetloven, herunder de gældende udgiftslofter.

I regeringens opdaterede 2025-ramme fra august 2020 blev det besluttet at føre en mere ekspansiv finanspolitik i 2021-2024 i lyset af coronakrisen, mens målet om strukturel balance i 2025 blev fastholdt. Det har givet plads til at understøtte den økonomiske aktivitet markant, samtidig med, at alle varige tiltag finansieres inden for ansvarlige mellemfristede rammer. Den finanspolitiske strategi – herunder afviklingen af de engangstiltag under coronakrisen, som i deres natur er midlertidige – understøtter også, at finanspolitikken aktuelt strammes i forhold til de ekspansive niveauer i 2020 og 2021.

I overensstemmelse med det mellemfristede mål skønnes der, baseret på den aktuelle fremskrivning, strukturel balance i 2025, jf. figur 1.7. I årene 2023-2024 svarer skønnet for den strukturelle saldo til skønnet i den seneste vurdering i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021. Indeholdt i de opdaterede skøn for den strukturelle saldo i 2023-2025 er der en underliggende forbedring af de offentlige finanser svarende til ca. 0,1 pct. af BNP årligt i forhold til seneste fremskrivning. Den underliggende forbedring er indregnet som ekstra manøvrerum i finanspolitikken i 2023-2025, jf. nedenfor.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Den offentlige ØMU-gæld, som ved udgangen af 2020 var steget til ca. 42 pct. af BNP, herunder som følge af udskydelser af virksomhedernes moms- og skatteindbetalinger under coronakrisen, skønnes at aftage igen til ca. 38 pct. af BNP i 2025, jf. figur 1.8. Den danske ØMU-gæld ligger derfor fortsat væsentligt under grænsen i Stabilitets- og Vækstpagten på 60 pct. af BNP. Den offentlige nettogæld – som er det centrale gældsbegreb i vurderingen af finanspolitikens langsigtede holdbarhed – skønnes fortsat at svare til en offentlig nettoformue frem mod 2025.

Finanspolitikken er overordnet tilrettelagt ud fra et mellemfristet sigte om strukturel balance i 2025. Den strukturelle saldo skønnes til -0,5 pct. af BNP i 2021 og -0,2 pct. af BNP i 2022. Finanspolitikken er dermed fortsat tilrettelagt til budgetlovens underskudsgrænse i 2021. I 2022 har regeringen tilrettelagt en mindre lempelig finanspolitik end tidligere forudsat. Det afspejler sig i skønnet for den strukturelle saldo, som er forbedret med 0,1 pct. af BNP i 2022 sammenlignet med de tidligere forudsætninger om finanspolitikken mv. i vurderingen i *Økonomiske Redegørelse*, maj 2021. Det skal særligt ses i sammenhæng med regeringens prioritering om ikke at udmønte den offentlige investeringsramme fuldt ud.

I den opdaterede mellemfristede fremskrivning er der udsigt til en underliggende forbedring af den strukturelle saldo på 0,1 pct. af BNP i 2023-2025 (svarende til ca. 2½ mia. kr. årligt) sammenlignet med fremskrivningen i *Danmarks Konvergensprogram 2021*. Det afspejler blandt andet en nedjustering af den bekendtgjorte satsreguleringsprocent for 2022, højere CO₂-kvoteindtægter og højere skønnede strukturelle nettorenteindtægter.

Den underliggende forbedring af de offentlige finanser i perioden 2023-2025 indregnes beregningsteknisk som højere offentlige investeringer i 2023-2024, mens forbedringen i 2025 udmøntes til en forøgelse af det finanspolitiske råderum. På den baggrund skønnes den strukturelle saldo til -0,1 pct. af BNP i 2023-2024 og strukturel balance i 2025 på linje med *Danmarks Konvergensprogram 2021*.

Beregningen af den strukturelle saldo foretages ved, at den faktiske offentlige saldo korrigeres for de udsving, der vurderes at følge af konjunkturerne og en række andre midlertidige forhold samt engangsforhold, jf. tabel 1.6 og bilag 1.

Tabel 1.6

Fra faktisk til strukturel saldo

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
1. Faktisk Saldo	-0,6	-1,9	0,4	-0,5	-0,4	-0,5
<i>Heraf bidrag til den faktiske saldo fra:</i>						
2. Konjunkturgab	-0,6	0,4	0,8	0,5	0,3	-
3. Selskabsskat ¹⁾	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
4. Registreringsafgift	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Aktieskat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pensionsafkastskat	0,8	0,0	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5
7. Nordsøindtægter ²⁾	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
8. Netto rentebetalinger og udbytter ¹⁾	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
9. Specielle budgetposter ³⁾	-1,1	-0,7	-0,1	-0,4	0,0	0,0
10. Øvrige forhold ⁴⁾	-0,5	-1,1	0,1	0,0	-0,1	0,0
<i>Heraf COVID-19-relaterede tiltag</i>	<i>-1,6</i>	<i>-1,6</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Heraf skatteindtægter fra udbetaling af feriepenge</i>	<i>0,9</i>	<i>0,5</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
11. Strukturel saldo (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10)⁵⁾	0,5	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
<i>Illustrativ strukturel saldo inkl. COVID-19 engangsforhold⁶⁾</i>	<i>-1,3</i>	<i>-2,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>

1) Ekskl. indtægter vedrørende aktiviteter i Nordsøen.

2) Det strukturelle niveau er i loftsårene (dvs. aktuelt frem mod 2025) baseret på det strukturelle provenu ved fastsættelse af udgiftslofterne (hhv. 2020-fremskrivning, august 2016 for 2020, 2025-fremskrivning, august 2017 for 2021 og *Opdateret 2025-forløb*, august 2018 for 2022, *Opdateret 2025-forløb*, oktober 2019 for 2023 og *DK2025 – en grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi*, august 2020 for 2024) justeret for holdbarhedsvirkningen af ændringer i de fremtidige nordsoprovenuer i forhold til skønnet ved loftsårets fastsættelse. Den varige virkning af de opdaterede provenuskøn svarer til ca. -0,08 pct. af BNP i 2020, ca. -0,06 pct. af BNP i 2021, -0,05 pct. af BNP i 2022, -0,04 pct. af BNP i 2023 og -0,01 pct. af BNP i 2024.

3) Der er korrigeret for en række udgifter direkte relateret til inddæmning og afbødning af COVID-19 svarende til i alt ca. 16,5 mia. kr. i 2020 og ca. 15,2 mia. kr. i 2021. Der er korrigeret for tilbagebetaling af ejendomsskatter som følge af *Forlig om trykthed om boligbeskatningen* (maj 2017). Det er beregningsteknisk forudsat, at tilbagebetalingen til boligejerne udgør ca. 1,4 mia. kr. i 2022 og 13,4 mia. kr. i 2023. I 2022 er der også korrigeret for udbetaling af efterlønsbidrag i forbindelse med *Aftale om ny ret til tidlig pension* svarende til ca. 2,1 mia. kr. Der er korrigeret for ekstraordinære indtægter fra bo- og gaveafgiften i 2020 sfa. fremrykning af virksomhedsoverdragelser.

4) Der er korrigeret for en række udgifter (netto) direkte relateret til inddæmning og afbødning af COVID-19 svarende til i alt ca. 38,3 mia. kr. i 2020, 39,8 mia. kr. i 2021 og 0,5 mia. kr. i 2022. Hertil kommer engangsskatteindtægterne på ca. 20,4 mia. kr. i 2020 og 13,2 mia. kr. i 2021 knyttet til udbetalingen af infrosne feriepenge. I 2020 er der korrigeret for nye oplysninger om de offentlige indtægter og AUBs regnskab, som endnu ikke vurderes afspejlet i Danmarks Statistiks opgørelse af den faktiske offentlige saldo. I 2021 og frem er der korrigeret for forventede afvigelser fra balance mellem indtægter og udgifter i AUB-ordningen. Der er endvidere korrigeret for investeringen i kampfly, som planlægges i perioden 2021-2026, men påvirker den strukturelle saldo gennem et syvårs glidende gennemsnit. Øvrige forhold indeholder endvidere forskelle i tilsagnsniveau og afløb for udviklingsbistanden og omregning fra pct. af faktisk BNP til pct. af strukturelt BNP.

5) Strukturel saldo opgjort i pct. af strukturelt BNP.

6) Opgjort inkl. COVID-19-engangsforhold samt hertil relateret tilbageløb på selskabsskat og aktieskat.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

1.5 Opdateret fremskrivning af finanspolitisk råderum

Det finanspolitiske råderum er et mål for den højest mulige offentlige forbrugs- vækst – givet øvrig besluttet politik og forudsætninger i øvrigt – inden for målet om strukturel balance på de offentlige finanser i 2025.

Det finanspolitiske råderum for de enkelte år udmøntes hvert år i forbindelse med tilrettelæggelsen af finanspolitikken – dvs. i forbindelse med økonomiaftaler med kommuner og regioner samt finanslovsforslaget og de efterfølgende aftaler om finansloven. Udmøntningen kan både være i form af konkrete initiativer og reserver til forhandlinger mv.

I forbindelse med indeværende opdaterede 2025-forløb skiftes der basisår, således at det finanspolitiske råderum nu opgøres i forhold til udgiftsniveauet i 2022. Det skal ses i lyset af, at råderummet i 2022 disponeres i forbindelse med finanslovsforslaget og finansloven for 2022. Den skønnede offentlige forbrugsvækst i 2022 afspejler således ikke længere en beregningsteknisk mulig vækst i det offentlige forbrug (hvilket er tilfældet for årene 2023-2025), men afspejler derimod konkrete prioriteringer på finanslovsforslaget for 2022.

Målt i forhold til udgiftsniveauet i 2022 – dvs. i forhold til det budgetterede niveau for finanslovsåret (korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19) – skønnes det finanspolitiske råderum til 16 mia. kr. frem mod 2025 og omfatter således årene 2023 til 2025, *jf. tabel 1.7*. Det indebærer, at der i 2023-2025 er plads til en offentlig forbrugsvækst på op til ca. 1,0 pct. årligt, svarende til knap 5¼ mia. kr. Det er større end væksten i det demografiske træk i alle år og betydeligt større end det samlede demografiske træk i samme periode, der er beregnet til ca. 8½ mia. kr. i 2025 målt i forhold til 2022.

Tabel 1.7

Opdateret finanspolitisk råderum målt i forhold til niveauet i 2022

	2023	2024	2025
Mia. kr. (2022-priser)			
<i>Danmarks Konvergensprogram 2021</i> , april 2021	4¼	8¼	14
<i>Opdateret 2025-forløb</i> , august 2021	3	7½	16

Anm.: Det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19.

Råderummet er opgjort med usikkerhed, som er stigende ud i tid.

Kilde: *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 og egne beregninger.

Målt i forhold til udgiftsniveauet i 2021 – der var udgangspunktet for opgørelsen af det finanspolitiske råderum i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 – er den højest mulige forbrugsvækst frem mod 2025 opjusteret med ca. 2 mia. kr. siden *Danmarks Konvergensprogram 2021*, *jf. boks 1.4*.

Boks 1.4**Ændringer i det finanspolitiske råderum siden Danmark Konvergensprogram 2021**

Siden det mellemfristede forløb i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 er der indregnet nye oplysninger, der påvirker råderummet, jf. *tabel a*.

- *Infrastrukturplan 2035*: I aftalen indgår prioriteringer, der indregnes i det offentlige forbrug, men som er finansieret af investeringsrammen. Det indebærer isoleret set en opjustering af det offentlige forbrug og dermed det finanspolitiske råderum i 2025.
- *Udmøntninger fra 'Krigskassen' i 2021*: I 2021 er der udmøntet midler fra 'Krigskassen' til prioriteringer, der indgår i det offentlige forbrug, herunder i forbindelse med *Aftale om sommer- og erhvervspakke mv.* Det giver anledning til et højere offentligt forbrug i 2021, hvilket isoleret set reducerer den højest mulige offentlige forbrugsvækst frem mod 2025. Det reducerer imidlertid ikke prioriteringsrummet til nye udgiftsiltag efter 2021.
- *Underliggende forbedring af den strukturelle saldo*: Nye oplysninger, herunder højere skønnede offentlige CO₂-kvoteindtægter og lavere skønnede offentlige nettorenteudgifter, indebærer en underliggende forbedring af den strukturelle saldo med 0,1 pct. af BNP i 2025. Inden for målet om strukturel balance i 2025 øger det isoleret råderummet med ca. 2½ mia. kr.
- *Øvrige forhold, tekniske justeringer mv.*: Øvrige forhold, tekniske justeringer mv. dækker bl.a. over virkningen af skøn for øvrige loftsbelagte udgifter, herunder bl.a. udviklingsbistand. Heri indgår desuden virkningen af finanslovsforslaget for 2022, som isoleret set reducerer den højest mulige offentlige forbrugsvækst med ca. ½ mia. kr.

Tabel a**Ændringer i det finanspolitiske råderum siden Danmarks Konvergensprogram 2021**

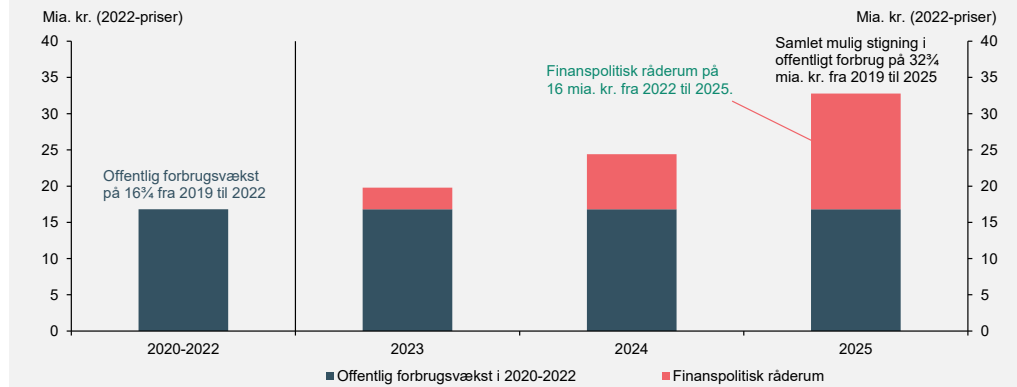
	2025
Mia. kr. (2022-priser)	
Danmarks Konvergensprogram 2021, april 2021 målt ift. 2021	19½
+ <i>Infrastrukturafale 2035</i>	¼
+ Udmøntninger fra 'Krigskassen' i 2021	-½
+ Underliggende forbedring af den strukturelle saldo	2½
+ Øvrige forhold, tekniske justeringer mv.	-¼
Opdateret 2025-forløb, august 2021 målt ift. 2021	21¼
<i>Ændring ift. Danmark Konvergensprogram 2021, april 2021</i>	2
Opdateret 2025-forløb, august 2021 målt ift. 2022	16

Anm.: Det finanspolitiske råderum opgøres som den højest mulige offentlige forbrugsvækst ekskl. afskrivninger inden for målet om strukturel balance i 2025 og afrundet til nærmeste kvarte mia. kr. Det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19. Pga. afrunding svarer totalen ikke nødvendigvis til summen af de enkelte justeringer.

Kilde: Danmarks Statistik, *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 og egne beregninger.

I fremskrivningen er der samlet set plads til en vækst i det offentlige forbrug på op til ca. 32¾ mia. kr. frem mod 2025 målt i forhold til 2019, hvor regeringen trådte til (korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19), jf. *figur 1.9*. Det svarer til en offentlig forbrugsvækst på ca. 1,0 pct. om året i gennemsnit.

Figur 1.9
Offentlig forbrugsvækst og finanspolitisk råderum frem mod 2025

Anm.: Det reale offentlige forbrug er opgjort ved inputmetoden (ekskl. afskrivninger). Den offentlige forbrugsvækst og det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det samlede råderum i finanspolitikken frem mod 2025 er dog begrænset og vil skulle prioriteres med omhu – herunder i forhold til den demografiske udvikling og øvrige samfundsprioriteter mv. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med, at en del af det finanspolitiske råderum er reserveret til det besluttede løft af forsvaret i forbindelse med *Forsvarsforliget* (januar 2018) samt reserve til sikring af gode rammebetingelser i dansk erhvervsliv i forlængelse af *Nordsøaftalen* (marts 2017). Eksklusiv disse reserverede midler udgør råderummet til øvrige prioriteringer ca. 14½ mia. kr. i 2025 målt i forhold til 2022, *jf. bilag 2*. Råderummet skal i fravær af ny finansiering blandt andet dække de løbende årlige aftaler om finanslove samt kommuner og regioners økonomi og uomgængelige merudgifter mv.

1.6 Offentlige indtægter

De samlede offentlige indtægter (primære indtægter) skønnes at blive reduceret fra godt 51 pct. af BNP i 2020 til knap 48 pct. af BNP i 2025, *jf. tabel 1.8*. Udviklingen skal blandt andet ses i sammenhæng med ekstraordinært høje indtægter fra personskatter i 2020 og 2021 knyttet til udbetalingen af indefrosne feriepenge og forholdsvis høje indtægter fra pensionsafkastskatten i 2020.

Tabel 1.8
Offentlige indtægter, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
1. Primære indtægter	51,2	49,2	47,8	47,8	47,5	47,8
- Skatter og afgifter (skattetryk)	47,3	45,2	43,9	43,9	43,6	43,7
- Personskatter mv.	21,8	20,9	20,3	20,3	20,4	20,5
- Arbejdsmarkedsbidrag	4,5	4,5	4,3	4,3	4,3	4,3
- Pensionsafkastskat	2,1	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7
- Selskabsskat	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
- Moms	9,9	9,9	9,7	9,8	9,9	9,9
- Ejendomsskat (grundskyld)	1,4	1,3	1,3	1,3	1,1	1,2
- Ejendomsværdiskat	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
- Punktafgifter mv.	4,9	4,7	4,7	4,6	4,5	4,4
- Øvrige primære indtægter ¹⁾	4,0	4,0	3,9	3,9	4,0	4,1
2. Renteindtægter²⁾	0,9	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8
3. Indtægter i alt (1+2)	52,1	50,3	48,7	48,7	48,4	48,5
<i>Memopost: Nordsøindtægter</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>

1) Øvrige primære indtægter indeholder bl.a. sociale bidrag, overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer samt imputerede (beregnete) indtægter i form af både bruttoestindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, rørledningsafgiften samt kulbrinteskatten.

2) Inklusive udbytter og Nationalbankens overskud.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomiske Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Udviklingen dækker også over, at indtægterne fra pensionsafkastskatten – som afhænger af udviklingen på de finansielle markeder og dermed kan svinge meget fra år til år – var forholdsvis høje i 2020, svarende til 2,1 pct. af BNP, mens de i 2025 skønnes at udgøre 0,7 pct. De lavere skønnede indtægter frem mod 2025 skal ses i lyset af en forventning om gradvist stigende renter, der indebærer et lavere forventet afkast fra obligationer og rentederivater. Det strukturelle niveau for indtægterne fra pensionsafkastskatten, som indgår i den strukturelle offentlige saldo, afspejler en forudsætning om et strukturelt afkast på pensionsformuen på 4,5 pct. om året. Det strukturelle provenu udgør ca. 1¼ pct. af BNP i 2025.

De væsentligste forudsætninger bag fremskrivningen af de offentlige indtægter fremgår af boks 1.5.

Boks 1.5**Forudsætninger for fremskrivning af offentlige indtægter**

Fremskrivningen af de offentlige indtægter tager udgangspunkt i vurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021, der indeholder detaljerede skøn for de offentlige finanser i 2021 og 2022.

Kildeskatter: Indtægterne fra kildeskatter – der primært omfatter den personlige indkomstskat – er baseret på den fremskrevne udvikling i skattegrundlaget i form af lønindkomst, skattepligtige indkomstoverførsler, fradragsberettigede pensionsudbetalinger, skattepligtige pensionsudbetalinger, positiv og negativ kapital indkomst i husholdningerne og ligningsmæssige fradrag. De fremskrevne indtægter fra personlig indkomst skat tager højde for vedtagne ændringer i skattesatser og øvrige regler.

Arbejdsmarkedsbidrag: Provenuet fra arbejdsmarkedsbidraget er fremskrevet med afsæt i udviklingen i bidragsgrundlaget i form af lønindkomst mv.

Pensionsafkastskat: De fremskrevne indtægter fra pensionsafkastskatten frem mod 2025 tager højde for, at den forudsatte begyndende rentenormalisering indebærer tab på pensionssekskabernes beholdninger af obligationer og rentederivater.

Boligskatter: Provenuerne fra ejendomsværdiskat og grundskyld er fremskrevet i overensstemmelse med *Aftale om Kompensation til boligejerne og fortsat tryk om boligbeskatningen* (maj 2020), hvor forligspartierne er enige om at udskyde boligskatteomlægningen fra 2021 til 2024 og lempe boligbeskatningen frem til 2024.

Selskabsskat: Provenuet fra selskabsskat (ekskl. selskabsskat fra kulbrintevirksomhed og kulbrinteskat, som indgår i Nordsøindtægterne) tager udgangspunkt i det strukturelle provenu, som fremadrettet antages at udgøre en konstant, langsigtet andel af den private bruttoværditilvækst (BVT) ekskl. råstofudvinding.

Nordsøindtægter: De fremskrevne nordsøindtægter tager afsæt i den seneste langsigtede prognose for olie- og gasproduktion fra Energistyrelsen (august 2021) samt virkningen af *Aftale om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen* (december 2020). Med hensyn til olieprisen tages der udgangspunkt i Det Internationale Energi Agenturs (IEA) seneste prognose fra november 2020 og udviklingen i futures-priser.

Moms og punktafgifter: Provenuet fra moms og punktafgifter tager udgangspunkt i den fremskrevne udvikling i afgiftsgrundlagene mv. afledt af privat forbrug, investeringer og vareforbrug i erhvervene. Der er forudsat skatestop for en række punktafgifter frem mod 2025. Det strukturelle provenu fra registreringsafgiften tager afsæt i metoden anvendt i *Danmarks Konvergensprogram 2021*. De fremskrevne indtægter fra moms og punktafgifter tager højde for vedtagne ændringer i afgiftssatser og øvrige skatteregler.

1.7 Offentlige udgifter

De samlede offentlige udgifter er opgjort til knap 53 pct. af BNP i 2020. Udgifterne skønnes reduceret til ca. 49 pct. af BNP frem mod 2025, *jf. tabel 1.9*.

De højere udgifters andel BNP på over 52 pct. i både 2020 og 2021 skal primært ses i lyset af COVID-19, som afføder et midlertidigt højt udgiftsniveau i form af særligt merudgifter til kompensationsordninger mv. til erhvervslivet (offentlige subsidier), samt udgifter til myndighedsopgaver relateret til COVID-19, herunder til test- og vaccineindsatsen mv. (offentlige forbrugsudgifter). Hertil kommer, at øvrige hjælpepakker mv. afføder et midlertidigt højere udgiftsniveau for blandt andet offentlige kapitaloverførsler (øvrige primære udgifter).

Tabel 1.9
Offentlige udgifter, 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
Offentlige udgifter	52,7	52,2	48,3	49,2	48,7	49,1
Primære udgifter	52,1	51,5	47,8	48,6	48,2	48,5
- Offentligt forbrug	24,7	24,9	23,8	23,8	24,1	24,5
- Offentlige investeringer	3,6	3,6	3,4	4,0	3,8	3,6
- Indkomstoverførsler	16,6	15,9	15,4	15,4	15,6	15,8
- Subsidier	2,9	3,0	1,7	1,5	1,5	1,4
- Øvrige primære udgifter	4,4	4,0	3,5	3,8	3,3	3,2
Renteudgifter	0,5	0,7	0,5	0,6	0,5	0,5

Anm.: Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Udgifterne i pct. af BNP er her beregnet med afsæt i en opgørelse af de samlede udgifter, hvor alle delelementer af det offentlige forbrug – herunder fx imputerede udgifter i form af afskrivninger og indtægter i form af salg af varer og tjenesteydelser – henføres til udgiftssiden.

Kilde: Danmarks Statistik, Økonomisk Redegørelse, august 2021 og egne beregninger.

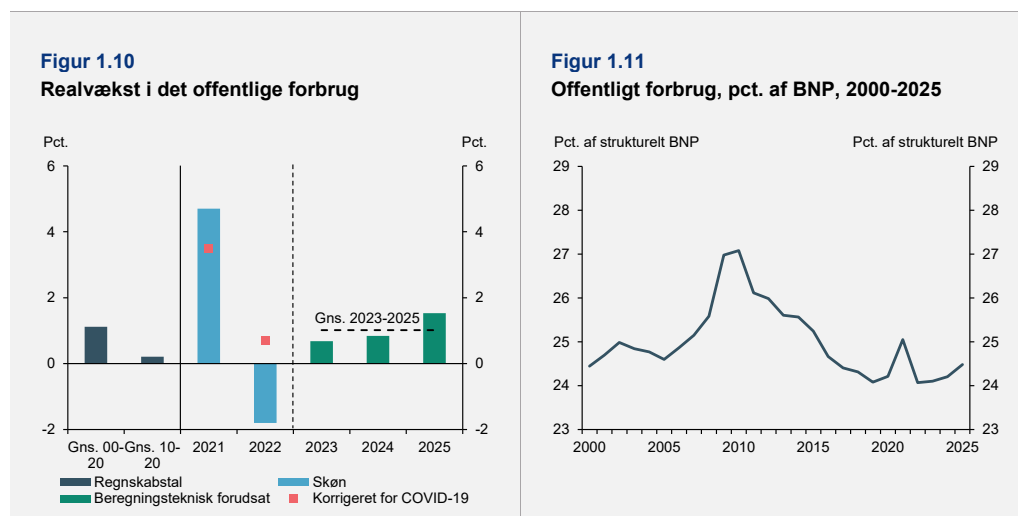
De offentlige udgifters andel af BNP skønnes reduceret med ca. 4 pct. point fra godt 52 pct. af BNP i 2021 til godt 48 pct. af BNP i 2022. Udviklingen kan primært henføres til det midlertidigt høje udgiftsniveau i 2021 som følge af COVID-19, men skal også ses i lyset af den forventede konjunkturfremgang, der reducerer udgifterne til ledighedsrelaterede indkomstoverførsler.

Fra 2022 til 2023 skønnes de samlede offentlige udgifter at stige med ca. 1 pct. af BNP. Det skyldes især, at tilbagebetalingen af ejendomsskatter, der er betalt af for høje vurderinger, forudsættes at udgøre ca. ½ pct. af BNP i 2023, samt at der fra 2022 til 2023 forudsættes en høj vækst i de offentlige investeringer. Herefter skønnes udgiftstrykket omtrent fastholdt på ca. 49 pct. af BNP frem mod 2025.

Offentligt forbrug

Forudsætningerne om det offentlige forbrug i 2021 og 2022 er beskrevet nærmere i *Økonomisk Redegørelse*, august 2021. For 2023 og frem svarer den beregningstekniske offentlige forbrugsvekst til den højest mulige offentlige forbrugsvekst givet det mellemfristede mål om strukturel balance i 2025 (det finanspolitiske råderum). I fremskrivningen kan de offentlige forbrugsudgifter (ekskl. afskrivninger) vokse med i gennemsnit 1,0 pct. om året i 2023-2025, *jf. figur 1.10*. Den højest mulige offentlige forbrugsvekst er opgjort eksklusiv den midlertidige ramme til håndtering af eventuelle indsatser i relation til COVID-19 ('Krigskassen').

På baggrund af den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug skønnes de offentlige forbrugsudgifter at udgøre en let stigende andel af BNP frem mod 2025, *jf. figur 1.11*.

Anm.: Den offentlige forbrugsvækst er opgjort ved inputmetoden (ekskl. afskrivninger). Det offentlige forbrug er i 2020 og frem påvirket af midlertidige merudgifter relateret til COVID-19.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Offentlige investeringer

Sammenlignet med fremskrivningen i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 er rammen for de offentlige investeringer i bygninger og anlæg frem mod 2025 opjusteret som følge af *Aftalen om Infrastrukturplan 2035* (juni 2021).

Infrastrukturaftalen indeholder samlet udgifter for ca. 160 mia. kr. til en række nye såvel som igangværende initiativer på transportområdet frem mod 2035. Initiativerne finansieres som udgangspunkt inden for den mellemfristede investeringsramme. Hertil kommer yderligere finansiering i form af fortsat udlodning af udbytter fra A/S Storebælt samt udbytter fra Øresundsbro Konsortiet til A/S Øresund frem mod 2030. Med aftalen prioriteres imidlertid også udgifter, der ikke vurderes at indgå i de offentlige investeringer, men finansieres af investeringsrammen. Samlet set indebærer aftalen en opjustering af rammen for de offentlige investeringer i bygninger og anlæg med ca. $\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2023, ca. $\frac{1}{2}$ mia. kr. i 2024 og ca. $1\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2025.

I forbindelse med den aktuelle opdatering af 2025-forløbet er investeringsrammen endvidere beregningsteknisk opjusteret med knap 3 mia. kr. (inkl. moms, dvs. svarende til en virkning på strukturel saldo på ca. $2\frac{1}{2}$ mia. kr.) i 2023 og 2024 i lyset af en beregningsteknisk forudsat udmøntning af den underliggende forbedring af den strukturelle saldo, *jf. afsnit 1.4*.

De offentlige investeringer i forskning og udvikling fremskrives med udgangspunkt i det offentlige forskningsbudget og målet om, at de offentlige udgifter til forskning og udvikling udgør 1 pct. af BNP.¹

¹ Forskningsmålsætningen opgøres på budgetform.

Med det opdaterede forløb for de offentlige investeringer skønnes de samlede udgifter til offentlige investeringer at stige til ca. 102 mia. kr. i 2023 og efterfølgende aftage til ca. 93 mia. kr. frem mod 2025 (2022-priser), *jf. tabel 1.10 og figur 1.13*. Forløbet svarer til, at de offentlige investeringer samlet udgør mellem 3,4 og 4,0 pct. af BNP frem mod 2025, *jf. figur 1.12*. Det er en høj andel set i forhold til årene før finanskrisen, hvor gennemsnittet lå på 2,8 pct.

Tabel 1.10
Offentlige investeringer, 2021-2025

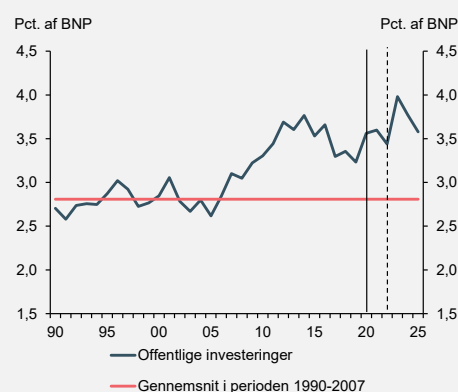
	2021	2022	2023	2024	2025
Mia. kr. (2022-priser)					
Offentlige investeringer	88,4	87,0	102,2	97,5	93,0
- Heraf bygninger og anlæg	66,0	64,3	79,1	74,3	69,7
- Heraf forskning og udvikling	22,5	22,7	23,1	23,1	23,2

Anm.: Der er foretaget afrundinger.

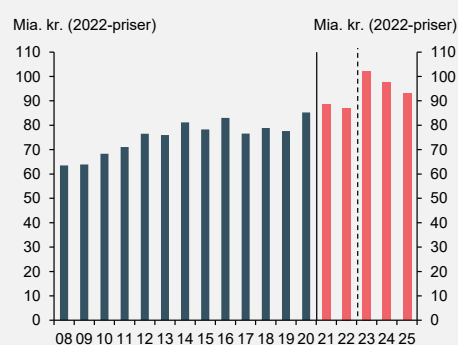
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den samlede investeringsramme til bygninger og anlæg skal finansiere både allerede planlagte og igangsatte investeringer samt nye politiske prioriteringer frem mod 2025. Der er prioriteret et ekstraordinært højt investeringsniveau i 2023, blandt andet fordi der er en forventning om, at udgifter til anskaffelse af nye kampfly vil påvirke de offentlige investeringer særligt i det år.

Figur 1.12
Offentlige investeringer, pct. af BNP

Figur 1.13
Offentlige investeringer, 2008-2025

Anm.: I figur 1.12 og 1.13 er vist offentlige investeringer inkl. forskning og udvikling, men ekskl. nettokøb af bygninger og andre eksisterende investeringsgoder.

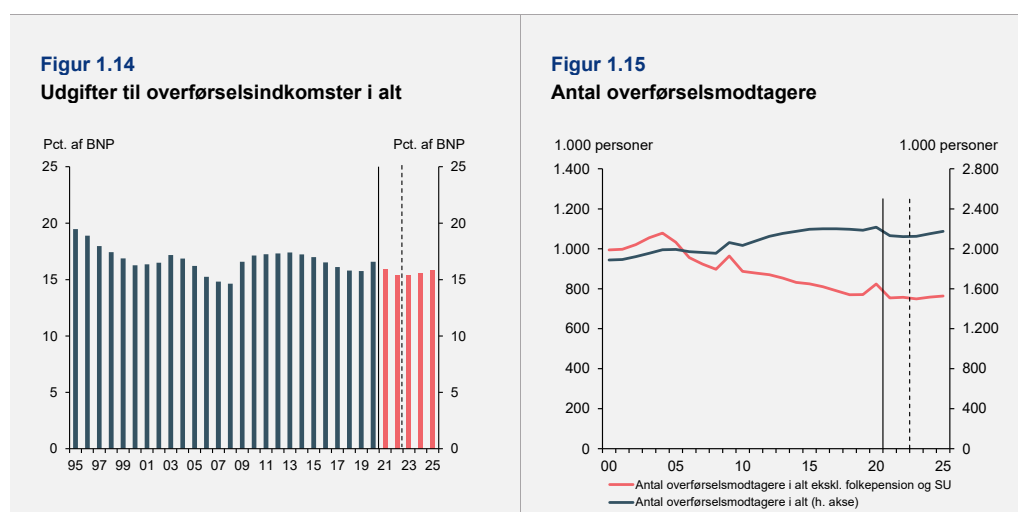
Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Investeringsrammen udmøntes løbende, blandt andet i forbindelse med de årlige finanslove og økonomiaftaler med kommuner og regioner. Rammen anvendes blandt andet til vedligeholdelse eller udbygning af infrastrukturen, byggerier på

uddannelsesområdet mv. i staten. Hertil kommer kommunale investeringer i daginstitutioner og skoler mv. og regionale investeringer i blandt andet sygehuse.

Overførselsindkomster

De samlede udgifter til overførselsindkomster skønnes at aftage fra ca. 16½ pct. af BNP i 2020 til ca. 15½ pct. i 2022, hvorefter de skønnes at stige svagt frem mod 2025. Udviklingen afspejler blandt andet den forudsatte udvikling i ledigheden og demografien. Hertil kommer virkningen af tilbagetrækningsaftalens forøgelse af aldersgrænserne for efterløn og folkepension samt *Aftale om ny ret til tidlig pension* (oktober 2020) mv.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Midlertidig ramme til håndtering af COVID-19 mv.

I forbindelse med *DK2025 – en grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi*, august 2020 blev der afsat en midlertidig ramme i 2021-2024 til håndtering af udfordringer i lyset af COVID-19 mv. Rammen har blandt andet givet mulighed for at igangsætte nye initiativer, der kan bidrage til at øge den økonomiske aktivitet, herunder med nye investeringer i fremtiden, jf. *Aftale om Grøn omstilling af vejtransport* (december 2020) og *Aftale om Grøn skattereform* (december 2020) mv.

Siden fremskrivningen i *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021 er der foretaget en række yderligere udmøntninger fra den afsatte ramme, herunder særligt i 2021 som led i *Aftale om sommer- og erhvervspakke mv.* (juni 2021). Omvendt er der tilført 1½ mia. kr. fra den ikke-udmøntede investeringsramme til en forøgelse af den midlertidige ramme i 2022. På finanslovforslaget for 2022 er der på den baggrund afsat en reserve på 4,0 mia. kr. i 2022, der vil kunne tages i anvendelse til håndtering af eventuelle udfordringer i lyset af COVID-19 mv. Den resterende del af rammen udgør 3,4 mia. kr. i 2023 og 1,8 mia. kr. i 2024, jf. tabel 1.11.

Tabel 1.11
Midlertidig ramme til håndtering af COVID-19 mv.

	2021	2022	2023	2024	2025
Mia. kr. (2022-priser)					
Midlertidig ramme i Danmarks Konvergensprogram 2021	3,7	3,3	3,4	1,6	0,0
+ justeringer af den midlertidige ramme siden konvergensprogrammet	-1,8	0,7	0,0	0,2	0,0
Midlertidig ramme på FFL22 og i opdateret 2025-forløb	1,9	4,0	3,4	1,8	0,0

Kilde: Danmarks Konvergensprogram 2021, april 2021 samt egne beregninger.

1.8 Finanspolitikens aktivitetsvirkning

Siden udbruddet af coronakrisen er der gennemført en ekspansiv finanspolitik med både hjælpepakker og stimuli-tiltag, som bidrager til at holde hånden under beskæftigelsen og aktiviteten. Finans- og strukturpolitikens aktivitetsvirkning skønnes således at have en understøttende virkning på 2,0 pct. af BNP i 2020 og 1,7 pct. af BNP i 2021, målt ved de såkaldte ét-årige finanseffekter, jf. tabel 1.12. Tilsvarende skønnes en markant understøttelse af beskæftigelsen, jf. også *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

Størstedelen af aktivitetsvirkningen i 2020 kan tilskrives virkningen af de besluttede midlertidige kompensationsordninger mv., herunder den midlertidige løn-kompensationsordning, kompensationsordningen for virksomhedernes faste udgifter og øvrige engangsforhold relateret til COVID-19. I 2021 kan aktivitetsvirkningen primært tilskrives besluttede finanspolitiske tiltag, herunder udbetalingen af indefrosne feriepenge og en planlagt lempelig finanspolitik.

Tabel 1.12
Finans- og strukturpolitikens virkning på kapacitetspresset (ét-årige effekter)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
Finans- og strukturpolitikens virkning på kapacitetsudnyttelsen ekskl. midlertidige COVID-19 tiltag	0,5	1,3	-0,7	0,0	-0,5	0,4
Virkning af midlertidige kompensationsordninger mv.	1,5	0,4	-1,3	-0,4	-0,2	-0,1
Finanseffekt inkl. COVID-19 tiltag	2,0	1,7	-1,9	-0,4	-0,7	0,3

Anm.: Den ét-årige finanseffekt er en opgørelse af finans- og strukturpolitikens bidrag til ændringer af outputgabene i et enkelt år.

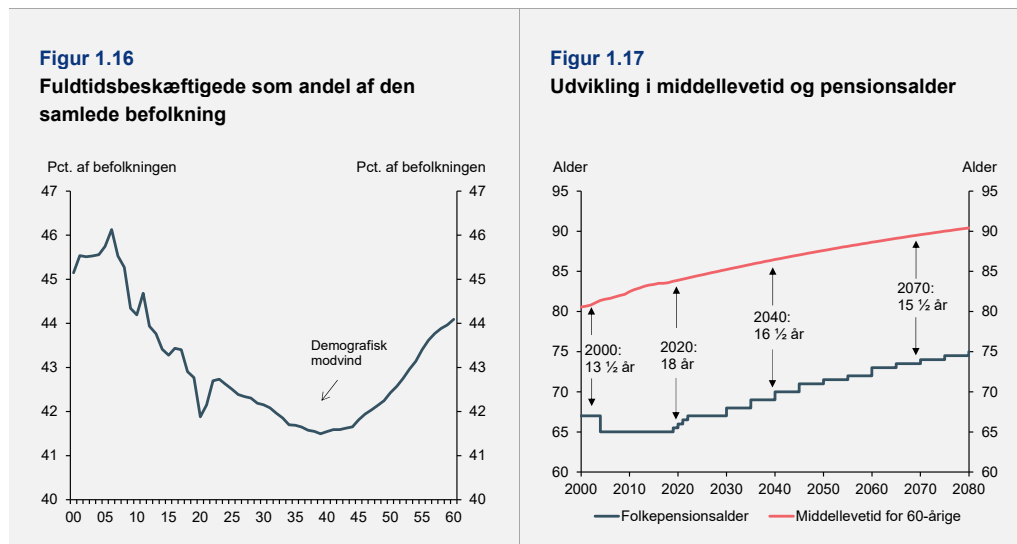
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

I 2022-2024 skønnes negative ét-årige aktivitetsvirkninger i en situation, hvor output- og beskæftigelsesgabene skønnes at være positive, og der således ikke længere er behov for økonomisk stimuli. Den negative aktivitetsvirkning kan både tilskrives udfasningen af de midlertidige kompensationsordninger og en planlagt opstramning af finanspolitikken i overensstemmelse med målet om strukturel balance i 2025.

1.9 Finanspolitisk holdbarhed og hængekøjeudfordringen efter 2025

I årene efter 2025 bygger fremskrivningen på beregningstekniske principper og forudsætninger, herunder Danmarks Statistik og DREAM's befolkningsprognose og Energistyrelsens prognose for produktionen og den gradvise udtømming af de danske olie- og gasreserver i Nordsøen, *jf. også Danmarks Konvergensprogram 2021*.

Efter 2025 forværres den offentlige saldo i en længere årrække, hvorefter saldoen i det beregningstekniske forløb genoprettes på langt sigt. Det er den såkaldte hængekøjeudfordring, der primært afspejler, at der er udsigt til, at de beskæftigede vil udgøre en faldende andel af den samlede befolkning fra omkring 2025 til 2040, *jf. figur 1.16*. Andelen af beskæftigede har blandt andet betydning for de samlede skatteindtægter og de offentlige udgifter til overførselsindkomster, herunder offentlige pensioner.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Udsigten til en periode med en faldende andel beskæftigede skyldes primært to forhold. For det første, at de generationer, som går på pension mellem 2025 og 2040, vil være større end de årgange, der træder ind i arbejdsstyrken. For det andet, at de generationer, der går på pension indtil omkring 2040, har udsigt til en længere pensionsperiode end mange tidligere og senere generationer, *jf. figur 1.17*.

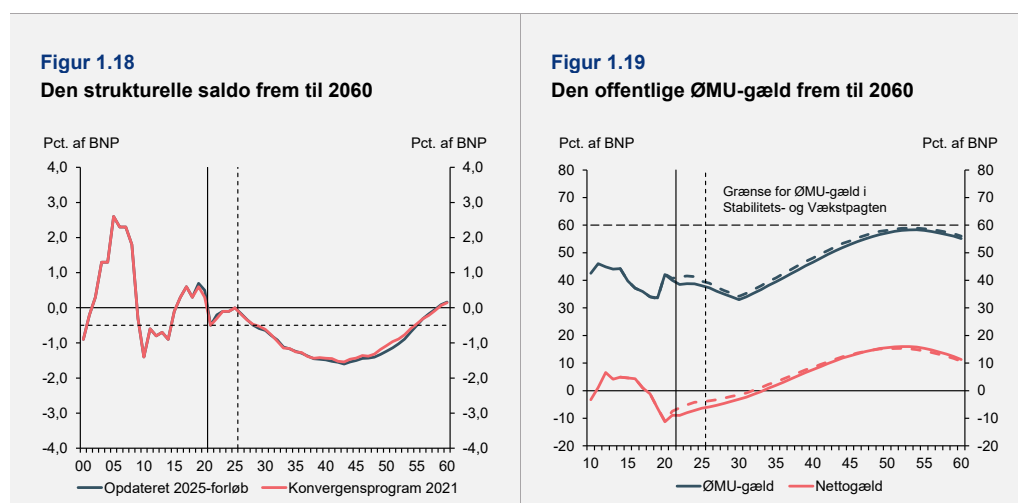
Dette hænger blandt andet sammen med, at levetiden er steget hurtigere end ventet, da velfærdsaftalen blev indgået i 2006, og at levetidsindekseringen af folkepensionsalderen indeholder en stigningsbegrænsning, således at folkepensionsalderen højst kan stige ét år hvert femte år. På langt sigt er levetidsindekseringen afgørende for, at beskæftigelsesandelen genoprettes og de offentlige finanser dermed styrkes igen.

Forværringen af de offentlige finanser i hængekøjeårene afspejles ligeledes i den offentlige gæld. I forhold til den offentlige sektors solvens og den finanspolitiske

holdbarhed er nettogælden det centrale gældsbegreb. Nettogælden holder sig på et lavt niveau i hele fremskrivningsperioden, *jf. figur 1.19*.

I forbindelse med EU's budgetregler er den såkaldte ØMU-gæld det centrale gældsbegreb. I perioden efter 2025 og frem til 2050 vokser ØMU-gælden beregningsteknisk til lige knap 60 pct. af BNP for derefter at aftage igen – givet underskuddene i det beregningstekniske forløb i hængeskøjede årene og overskud senere hen.

ØMU-gælden er en bruttostørrelse. Det vil sige, at ØMU-gælden udover saldoen på de offentlige finanser også påvirkes af fx parallelle ændringer i statens aktiver og passiver. Stigningen i ØMU-gælden frem mod 2050-2060 afspejler således også, at aftalen om boligskat (2017) og aftalen om ny model for finansiering af almene boliger (2017) medfører en forøgelse af både statens aktiver og passiver – dvs. en såkaldt balanceoppustning i en årrække frem. Dermed øges ØMU-gælden, uden at det er udtryk for en forværring af den offentlige nettoformue. Hertil kommer håndteringen af udbetalingen de indefrosne feriepenge, hvor LD-fonden, der administrerer de indefrosne feriemidler, har kunnet optage lån direkte fra staten til at foretage den førtidige udbetaling af feriemidlerne, som derefter afdrages i takt med arbejdsgivernes indbetalinger.

Anm.: I figur 1.18 er den strukturelle saldo efter 2025 baseret på et centreret gennemsnit over 3 år. De stiplede linjer i figur 1.19 afspejler ØMU- og nettogælden i *Danmarks Konvergensprogram 2021*.

Kilde: *Danmarks Konvergensprogram 2021*, Danmarks Statistik og egne beregninger.

I den opdaterede mellemfristede fremskrivning skønnes hængeskøjedfordringen omtrent uændret i forhold til *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021, *jf. figur 1.18*. Den finanspolitiske holdbarhed målt ved den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI) skønnes ligeledes uændret til ca. 1,1 pct. af BNP. Fremskrivningerne er generelt behæftet med usikkerhed, og usikkerheden vokser jo længere frem i tid, fremskrivningen løber.

De omtrent uændrede udsigter for de offentlige finanser efter 2025 sammenlignet med *Danmarks Konvergensprogram 2021*, april 2021, indeholder den samlede virkning

af nye oplysninger, herunder et nyt konjunkturgrundlag, opdaterede renteforudsætninger, ny befolkningsprognose, klimafremskrivning mv.

Bilag 1. Den strukturelle saldo i opdateret 2025-forløb

Bilagstabel 1.1

Faktiske og strukturelle særlige poster i beregningen af den strukturelle saldo

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
1. Faktisk saldo	-0,6	-1,9	0,4	-0,5	-0,4	-0,5
Konjunktrensning						
i) Outputgab	-1,6	0,5	1,1	0,7	0,4	-
ii) Beskæftigelsesgab	-0,2	0,6	1,0	0,7	0,3	-
a) Sammenvejjet konjunkturgab = i)*0,4+ii)*0,6	-0,8	0,6	1,0	0,7	0,3	-
b) Budgetfaktor	0,75	0,74	0,74	0,74	0,74	-
c) 1-(outputgab/100)	1,02	0,99	0,99	0,99	1,00	-
2. Konjunkturbidrag = a)*b)*c)	-0,6	0,4	0,8	0,5	0,3	-
Selskabsskat						
Faktisk provenu	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Strukturelt provenu	2,5	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6
3. Korrektion for selskabsskat	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Registreringsafgift						
Faktisk provenu	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7
Strukturelt provenu	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
4. Korrektion for registreringsafgift	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktieskat						
Faktisk provenu	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Strukturelt provenu	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
5. Korrektion for aktieskat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilagstabel 1.1 (fortsat)**Faktiske og strukturelle særlige poster i beregningen af den strukturelle saldo**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
Pensionsafkastskat						
Faktisk provenu	2,1	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7
Strukturelt provenu	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3
6. Korrektion for pensionsafkastskat	0,8	0,0	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5
Nordsøprovenu						
Faktisk provenu	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Strukturelt provenu	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
7. Korrektion for nordsøprovenu	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Nettorenter og udbytter						
Faktisk provenu	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2
Strukturelt provenu	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2
8. Korrektion for nettorenter og udbytter	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Specielle budgetposter						
Faktisk provenu før korrektioner for engangsforhold mv.	-1,7	-1,3	-0,7	-1,0	-0,5	-0,5
<i>Faktisk provenu korrigeret for engangsforhold mv. til beregning af strukturelt provenu, jf. bilagstabel 1.2</i>	-1,0	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5
Strukturelt provenu	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5
9. Korrektion for specielle budgetposter	-1,1	-0,7	-0,1	-0,4	0,0	0,0
10. Øvrige korrektioner (jf. bilagstabel 1.2)	-0,5	-1,1	0,1	0,0	-0,1	0,0
- Heraf COVID-19-engangsforhold	-1,6	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf engangsskatteindtægter fra udbetaling af indefrosne feriepenge	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
11. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10 Strukturel saldo	0,5	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,0

Bilagstabel 1.2**Engangsforhold der korrigeres for i beregningen af den strukturelle saldo**

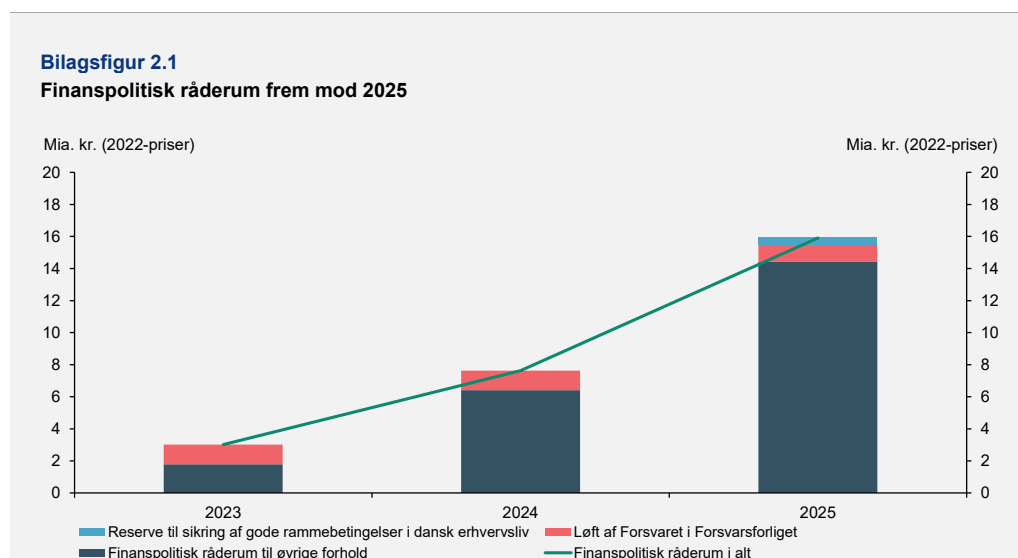
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
Engangsforhold vedrørende covid-19	-0,7	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekstraordinær udbetaling af for meget betalt ejendomsskat	0,0	0,0	-0,1	-0,5	0,0	0,0
Udbetaling af efterlønsbidrag	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Ekstraordinære indtægter fra bo- og gaveafgiften som følge af fremrykning af virksomhedsoverdragelser	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Engangsforhold der korrigeres for i de specielle budgetposter i alt	-0,7	-0,6	-0,1	-0,5	0,0	0,0
Øvrige korrektioner						
Engangsforhold vedrørende covid-19	-1,6	-1,6	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som overføres til husholdninger	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som subsidier	-1,2	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som offentligt forbrug	-0,6	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som offentlige investeringer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som tilbageløb via skatter ¹⁾	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som bidrag til EU	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Engangsskatteindtægter fra udbetaling af indefrosne feriepenge	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Udviklingsbistand – forskel mellem politiske tilsagn og afløb i faktisk saldo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrektion for oplysninger om indtægtssiden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrektioner vedrørende Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB)	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Korrektion for investeringer i kampfly ²⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0
Omregning til strukturelt BNP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige korrektioner i alt	-0,5	-1,1	0,1	0,0	-0,1	0,0

1) Opgjort ekskl. engangsforhold vedrørende tilbageløb på selskabsskat og aktieskat.

2) Investeringer i kampfly behandles på samme måde som nettokøb af bygninger og andre eksisterende investeringsgoder i beregningen af den strukturelle saldo og indgår via et syvårs glidende gennemsnit.

Bilag 2. Reservation i det finanspolitiske råderum

Det finanspolitiske råderum i 2023-2025 inkluderer midler reserveret til det besluttede løft af Forsvaret i forbindelse med *Forsvarsforliget* (januar 2018) samt reserve til sikring af gode rammebetingelser i dansk erhvervsliv i forlængelse af *Nordsøaftalen* (marts 2017), jf. *bilagsfigur 2.1*. Eksklusiv disse reserverede midler udgør det finanspolitiske råderum til øvrige prioriteringer ca. 14½ mia. kr. i 2025 målt i forhold til 2022.

Anm.: Det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige forhold relateret til COVID-19. Forsvarsforliget dækker perioden 2018-2023. Den del af merbevillingerne til Forsvaret, der beregningsteknisk er kategoriseret som offentligt forbrug, er finansieret inden for det finanspolitiske råderum og løftet af Forsvaret som følge af *Forsvarsforliget* er teknisk fastholdt på 2023-niveauet i 2024-2025.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Bilag 3. Opdateret beregning af det demografiske træk

Beregningen af det demografiske træk er opdateret med DREAM og Danmarks Statistiks Befolkningsprognose 2021 samt seneste nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2020.

Væksten i det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør, hvor meget ressourceanvendelsen til det samlede offentlige forbrug rent mekanisk vil ændre sig, hvis befolkningen ændrer sig, og det forudsættes, at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret, dog med en korrektion for delvis sund aldring. Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt, hvilket navnligt gælder væksten fordelt på delsektorer eller udgiftsområder. Beregningen er baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er omfattet af usikkerhed. Justerede forventninger til befolkningsudviklingen kan således have betydning for væksten i det demografiske træk. I forbindelse med den seneste befolkningsprognose, er befolkningstilvæksten blandt børn og ældre fx nedjusteret lidt, hvorimod væksten blandt de 18-64-årige og den samlede befolkning er lidt højere end tidligere forventet, *jf. bilagsboks 3.1.*

Bilagsboks 3.1

Befolkningsprognose 2021 og beregningen af det demografiske træk

I den seneste befolkningsprognose er det skønnet, at der frem mod 2025 vil være en lidt højere befolkningstilvækst set i forhold til Befolkningsprognosen 2020. Den opjusterede befolkningstilvækst kan henføres til en øget nettoindvandring blandt 18-64-årige – hvilket skal ses i sammenhæng med, at normaliseringen af den reducerede nettoindvandring under Covid-19-situationen i den opdaterede prognose fra DREAM og Danmarks Statistik forventes at finde sted i 2022 og frem og ikke allerede fra 2021.

Omvendt er den forventede fertilitet i de kommende år lavere end hidtil skønnet, hvilket bidrager til en lavere vækst blandt 0-6-årige. Det færre antal børn bidrager isoleret set til en nedjustering af væksten af det demografiske træk. Endeligt er dødeligheden blandt ældre opjusteret i den nye befolkningsprognose, hvorfor antallet af ældre er nedjusteret i fremskrivningen, hvilket isoleret set medfører, at den skønnede vækst i det demografiske træk nedjusteres.

Den lavere forventede fertilitet i de kommende år og justeringen af den forventede dødelighed blandt ældre medfører desuden, at den samlede befolkningstilvækst er nedjusteret på langt sigt. Den lavere befolkningstilvækst medfører isoleret set, at væksten i demografiske træk er lavere på lang sigt, *jf. nærmere nedenfor.*

Tabel a

Befolkningstilvækst blandt udvalgte aldersgrupper i 2022-2025

	2020-prognose	2021-prognose	Forskel
Ændring, 1.000 personer			
Alle alderstrin i alt	86	90	4,6
- heraf 0-6 årige	16	14	-1,3
- heraf 7-17 årige	-23	-22	0,3
- heraf 18-69 årige	22	29	7,4
- heraf +70-årige	71	69	-1,7

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Samlet set indebærer opdateringen, at væksten i det demografiske træk frem mod 2025 skønnes at være 8½ mia. kr. (2022-priser), hvilket er omtrent uændret set i forhold til Finansministeriets mellemfristede fremskrivning i august 2020, *jf. bilagstabel 3.1*.

Bilagstabel 3.1**Væksten i det demografiske træk frem mod 2025**

	2022	2023	2024	2025	2022- 2025 (Akk.)	2023- 2025 (Akk.)	2023- 2025 (Gns.)
Opdateret 2025-forløb, august 2021							
Pct.vis vækst	0,5	0,5	0,5	0,6			0,55
Vækst i mia. kr. (2022-priser)	2½	2¾	2¾	3	11	8½	2¾
DK2025, august 2020							
Pct.vis vækst	0,5	0,5	0,5	0,6			0,55
Vækst i mia. kr. (2022-priser)	2½	2¾	2¾	3	11¼	8½	2¾

Anm.: I den opdaterede beregning af det demografiske træk indgår nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2020, hvor det tidligere grundlag var 2019. Nationalregnskabstallene for det offentlige forbrug i 2020 anvendt i beregningen er korrigeret for engangsudgifter relateret til Covid-19.

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik, *DK2025 – en grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af dansk økonomi*, august 2020 og egne beregninger.

Væksten i demografiske træk fordelt på udgiftsområder og delsektorer

Det offentlige forbrug kan opdeles i individuelt og kollektivt offentligt forbrug, hvor det individuelle forbrug dækker over uddannelse (folkeskole, gymnasier og videregående uddannelse mv.), sundhedsvæsenet (medicin, hospitaler, plejehjem), social beskyttelse (daginstitutioner, hjemmehjælp, handicapområdet, børn og unge samt voksne med særlige behov) og fritid, kultur mv. Størstedelen af disse udgifter kan individualiseres på alder, køn og herkomstgrupper. Visse udgifter kan dog ikke individualiseres, fx udgifter til fritid og kultur, der ligesom det kollektive offentlige forbrug fordeles ligeligt blandt alle borgere i beregningen.

Den beregnede vækst i det demografiske træk fordelt på overordnede udgiftsområder fremgår af *bilagstabel 3.2*.

Bilagstabel 3.2**Væksten i det demografiske træk frem mod 2025 – fordelt på udgiftsområder**

	2022	2023	2024	2025	2023-2025 (Akk.)	2023-2025 (Gns.)
Pct.vis vækst						
Individuelt forbrug	0,5	0,6	0,6	0,6		0,6
- heraf undervisning	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4		-0,4
- heraf sundhed	1,1	1,1	1,1	1,1		1,1
- heraf social beskyttelse	0,5	0,6	0,6	0,7		0,6
- heraf fritid, kultur mv.	0,4	0,4	0,4	0,4		0,4
Kollektivt forbrug	0,4	0,4	0,4	0,4		0,4
Vækst i mia. kr. (2022-priser)						
Individuelt forbrug	2	2¼	2¼	2½	6¼	2¼
- heraf undervisning	-½	-½	-½	-¼	-1¼	-½
- heraf sundhed	1¼	1¼	1¼	2	5½	1¼
- heraf social beskyttelse	¾	¾	¾	¾	2¼	¾
- heraf fritid, kultur mv.	0	0	0	0	¼	0
Kollektivt forbrug	½	½	½	½	1½	½

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Et groft skøn for væksten i det demografiske træk fordelt på offentlige delsektorer fremgår af *bilagstabel 3.3*. Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt, hvilket navnligt gælder væksten fordelt på delsektorer eller udgiftsområder. Beregningen er baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er omfattet af usikkerhed.

Bilagstabel 3.3**Væksten i det demografiske træk frem mod 2025 – fordelt på delsektorer**

	2022	2023	2024	2025	2023-2025 (Akk.)	2023-2025 (Gns.)
Pct.vis vækst						
Kommuner	0,4	0,5	0,5	0,6		0,5
Regioner	0,9	0,8	0,8	0,8		0,8
Stat	0,2	0,3	0,3	0,3		0,3
Vækst i mia. kr. (2022-priser)						
Kommuner	1	1¼	1½	1½	4¼	1½
Regioner	1	1	1	1	3	1
Stat	¼	½	½	½	1¼	½

Anm.: Det demografiske træk er som udgangspunkt ikke sektorfordelt på kommuner, regioner og stat. Finansministeriet foretager imidlertid med usikkerhed en grov fordeling af udgiftsområderne på det individuelle offentlige forbrug (Kommuner: Folkeskole, dagtilbud, hjemmehjælp, plejehjem, handicap-området, personer med særlige behov og beskæftigelsesindsats. Regioner: Hospitaler, sygesikring og medicin. Stat: Undervisning (bl.a. gymnasier og videregående uddannelse, men ekskl. folkeskole) og kultur, fritid mv). Det kollektive offentlige forbrug fordeles med 2/3 til staten og 1/3 til kommunerne. Der indregnes således ikke kollektivt offentligt forbrug til den regionale sektor. Kollektivt forbrug til forsvar indregnes særskilt under staten. Endeligt er øvrige sociale udgifter og øvrige sundhedsudgifter beregningsteknisk fordelt mellem sektorerne. Det bemærkes desuden, at fx kommunernes serviceudgifter vedrører de offentlige udgifter i budgetmæssig/regnskabsmæssig sammenhæng, mens det offentlige forbrug er en udgiftspost i nationalregnskabsmæssig sammenhæng. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem opgørelsen af kommunernes serviceudgifter og opgørelsen af det offentlige forbrug – og dermed det demografiske træk – i nationalregnskabet.

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

2. Fastsættelse af udgiftslofterne for 2025

De konkrete og bindende 4-årige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner skal understøtte, at udgifterne holder sig inden for de planlagte rammer, og at de offentlige finanser udvikler sig i overensstemmelse med de finanspolitiske mål. De fastsatte udgiftslofter udgør den udgiftsmæssigt bindende ramme for tilrettelæggelsen af det årlige finanslovsforslag og økonomiaftaler mv., *jf. boks 2.1*.

Boks 2.1

Udgiftslofternes rolle i forbindelse med tilrettelæggelsen af udgifts- og finanspolitikken

Udgifts- og finanspolitikken tilrettelægges løbende på to niveauer: (1) Mellemløst planlægning og (2) Årlige budgetter (finanslovsforslag og økonomiaftaler mv.)

(1) Mellemløst planlægning

I forbindelse med de mellemløstede planer fastlægges de overordnede mål for finanspolitikken og de overordnede finans- og udgiftspolitiske prioriteringer frem mod planlægningshorisontens udløb (aktuelt 2025).

Med de løbende opdateringer af de mellemløstede 2025-fremskrivninger foretages blandt andet en vurdering af, hvor stor en vækst i det offentlige forbrug, der højst er plads til frem mod 2025, inden for rammerne af det mellemløstede mål for den offentlige saldo (det finanspolitiske råderum). Det finanspolitiske råderum er således udtryk for en beregningsteknisk højst mulig vækst i det offentlige forbrug, der afspejler et manøvrerum i udgiftspolitikken frem mod 2025 (givet at de øvrige udgifter og indtægter udvikler sig som forudsat).

Det finanspolitiske råderum omsættes løbende til bindende udgiftslofter for stat, kommuner og regioner (på budget form).¹⁾ Efter loffastsættelsen er udgiftsrammerne i udgangspunktet fastlåst med de lovfastede udgiftslofter. De 4-årige udgiftslofter kan dog ændres ved lov i særlige tilfælde, herunder i forlængelse af folketingsvalg, ved fremlæggelse af en ny mellemløst plan eller ved større reformer mv.

(2) Årlige budgetter (finanslovsforslag og økonomiaftaler med kommuner og regioner)

De årlige budgetter tilrettelægges inden for rammerne af de gældende udgiftslofter. Det er således udgiftslofterne – og ikke det finanspolitiske råderum (den beregningstekniske forbrugsvækst) – der udgør den udgiftsmæssigt bindende ramme for tilrettelæggelsen af det årlige finanslovsforslag og økonomiaftaler mv. Med udmøntningen af udgiftslofterne konverteres råderummet til konkrete politiske prioriteringer. I lyset heraf opgøres der ikke længere et råderum for det kommende finansår (aktuelt 2022).

I forbindelse med de årlige finanslovsforslag mv. prioriteres en række bevillinger på de forskellige ministerområder (på budgetform). På baggrund heraf udarbejdes et skøn for de forventede udgifter til offentligt forbrug, subsidier, offentlige investeringer mv. (på nationalregnskabsform). Skønnet for den offentlige forbrugsvækst i det kommende finansår (aktuelt 2022) er således udtryk for, hvor stor en del af udgiftsloftet, der med finanslovsforslaget prioriteres til driftsudgifter mv., der indgår i det offentlige forbrug.

1) Udgiftslofterne omfatter ud over driftsudgifter bl.a. også overførsler til udlandet (EU-bidrag og udviklingsbistand) og udgifter til F&U. Udgiftslofterne fastsættes således med afsæt i både det finanspolitiske råderum (den højst mulige forbrugsvækst) og den forudsatte udgiftsudvikling i de øvrige loftbelagte udgifter.

I forbindelse med finanslovsforslaget for 2022 er der fremsat lovsforslag om udgiftslofter for det nye fjerde år (2025). Udgiftslofterne i 2025 er fastsat i overensstemmelse med det opdaterede mellemløstede 2025-forløb, der afspejler regeringens prioriteringer på finanslovsforslaget for 2022 mv., og hvor de mellemløstede mål om finanspolitisk holdbarhed og strukturel balance i 2025 er opfyldt. De fremlagte udgiftslofter for 2025 er således fastsat inden for budgetlovens rammer.

Overordnet set fastsættes der udgiftslofter for driftsudgifter i stat, kommuner og regioner, som i høj grad er rammestyrede, *jf. afsnit 2.1*, og for statslige udgifter til indkomstoverførsler mv., som er lovbundne og påvirkes af antallet af modtagere, *jf. afsnit 2.2*.

2.1 Fastsættelse af driftslofter for stat, kommuner og regioner i 2025

De loftsbelagte udgifter under driftslofterne i stat, kommuner og regioner omfatter navnlig driftsudgifter og erhvervstilskud mv., som i forbindelse med loftfastsættelsen fremskrives med det finanspolitiske råderum (højest mulige offentlige forbrugsvækst) og den midlertidige reserve til håndtering af COVID-19 udgifter. Herudover omfatter det statslige delloft for driftsudgifter udgifter til udlandet i form af EU-bidrag og udviklingsbistand mv. samt udgifter til forskning og udvikling, som fremskrives særskilt, *jf. også "Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2025" på www.fm.dk*.

I det mellemfristede 2025-forløb er der plads til en gennemsnitlig realvækst i det offentlige forbrug på ca. 1,0 pct. om året i 2023-2025, mens den afsatte midlertidige ramme til håndtering af COVID-19 gradvist udfases frem mod 2025. I 2025 udgør den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug ca. 1,5 pct., svarende til omtrent 8 ¼ mia. kr., *jf. tabel 2.1*

Tabel 2.1
Indregnet udgiftsvækst i udgiftslofterne

Mia. kr., 2022-priser	2022	2023	2024	2025
Offentlig forbrugsvækst i 2022 og finanspolitisk råderum, 2023-2025 (ekskl. reserve)	5¼	8¼	13	21¼
Ramme til COVID-19*	3¼	1¼	¾	0
Udgifter i alt (opgjort som råderum inkl. reserver)	9	9½	13¾	21¼
Udgiftsvækst i udgiftslofterne (målt ift. 2022)		½	4¾	12¼

Anm.: Den samlede udgiftsvækst udgør grundlaget for fastsættelsen af udgiftslofterne og svarer til det finanspolitiske råderum (opgjort ekskl. midlertidige udgifter til COVID-19, der vurderes at være engangsforhold) opgjort inkl. reserver.

* Der tages udgangspunkt i den midlertidige ramme til COVID-19, indbudgetteret under delloft for drift i 2022 (§35.11.07. *Reserve til håndtering af udfordringer i lyset af COVID-19 mv.*), tillagt virkningen af udmøntninger fra rammen til loftbelagte tiltag uden for det offentlige forbrug.

Kilde: Egne beregninger.

Den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug indebærer sammen med fremskrivningen af en række øvrige loftsbelagte udgifter, at de loftsbelagte driftsudgifter i stat, kommuner og regioner i alt kan svare til 640,2 mia. kr. i 2025 (2022-priser), *jf. tabel 2.2*.

Tabel 2.2**Driftsudgiftslofter for stat, kommuner og regioner 2022-25**

	2022	2023	2024	2025
Mia. kr., 2022-priser				
Statsligt delloft for driftsudgifter	223,4	225,2	231,1	237,7
Kommunalt udgiftsloft	275,6	275,6	275,6	275,6
Regionalt delloft for sundhedsudgifter	124,2	124,2	124,2	124,2
Regionalt delloft for udviklingsopgaver	2,7	2,7	2,7	2,7
Loftsbelagte driftsudgifter i alt	625,9	627,7	633,6	640,2

Kilde: Finansforslaget for 2022.

Med de fremsatte udgiftslofter for 2025 er hele det finanspolitiske råderum som udgangspunkt – og efter vanlig praksis – placeret under det statslige delloft for driftsudgifter.

Boks 2.2**Driftslofter for 2023: Beregningsforudsætninger**

Afgrænsningen af de fastsatte driftslofter tager afsæt i de statslige, kommunale og regionale budgetter, der er forskellig fra afgrænsningen af de offentlige udgifter i nationalregnskabet.

Driftslofterne omfatter primært driftsudgifter, der indgår i det offentlige forbrug i nationalregnskabet, en række tilskud, som på nationalregnskabsform kan henføres til subsidier, udgifter til forskning og udvikling, som indgår i de offentlige investeringer samt udgifter til udlandet i form af blandt andet EU-bidrag og udviklingsbistand.

I forbindelse med fastsættelsen af udgiftslofterne for 2025 er de loftsbelagte udgifter på budgetform således fremskrevet med den nationalregnskabsmæssige udvikling i det offentlige forbrug i det mellemfristede 2025-forløb tillagt den afsatte ramme til håndtering af COVID-19 under delloft for drift.

Driftsudgifter, erhvervstilskud mv.: De loftsbelagte driftsudgifter og erhvervstilskud mv. fremskrives med realvæksten i det offentlige forbrug (ekskl. afskrivninger). I det mellemfristede 2025-forløb udgør realvæksten i det offentlige forbrug ca. 1,5 pct. i 2025. Det bemærkes, at der i forbindelse med loftfastsættelsen korrigeres for udviklingen i de driftsudgifter til aktivering, der er omfattet af det statslige delloft for indkomstoverførsler.

Udgifter til forskning og udvikling: De loftsbelagte udgifter til forskning og udvikling mv. fremskrives med udgangspunkt i det offentlige forskningsbudget og forskningsmålsætningen på 1,0 pct. af BNP.

EU-bidrag: De loftsbelagte udgifter til henholdsvis moms- og BNI-bidrag fremskrives svarende til budgetteringen på finanslovsforslaget for 2022.

Udviklingsbistand: Udviklingsbistanden fremskrives teknisk med udgangspunkt i at udgifterne udgør en konstant andel af BNI.

Bloktilskud til Færøerne og Grønland: Bloktilskuddet til Grønland fastholdes reelt i fremskrivningen ved at fremskrive udgifterne med prisudviklingen på offentligt varekøb og lønsum, mens bloktilskuddet til Færøerne er fastholdt på udgiftsniveauet i 2015.

Der vil i forbindelse med det årlige bloktilskudsaktstykke være mulighed for at tilføre midler til kommuner og regioner ved en udgiftsneutral omprioritering fra det statslige delloft for driftsudgifter til det kommunale og regionale udgiftsloft.

2.2 Fastsættelse af det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2025

Det statslige delloft for indkomstoverførsler omfatter den statslige andel af udgifterne til blandt andet folkepension, førtidspension, efterløn, sygedagpenge mv. Udgifterne til ledighedsrelaterede (og dermed stærkt konjunkturfølsomme) indkomstoverførsler som a-dagpenge og kontanthjælp er ikke omfattet af udgiftsloftet for at sikre, at de automatiske stabilisatorer kan virke.

Det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2025 er fastsat i overensstemmelse med det opdaterede mellemfristede 2025-forløb, og svarer som udgangspunkt til budgetteringen af de loftsbelagte statslige indkomstoverførsler i 2025 på finanslovforslaget for 2022 (BO3-året) tillagt en udsvingsbuffer, jf. også ”Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2025” på www.fm.dk.

Tabel 2.3

Statsligt delloft for indkomstoverførsler i 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
Mia. kr., 2022-priser				
Statsligt delloft for indkomstoverførsler	289,1	290,0	292,2	293,5

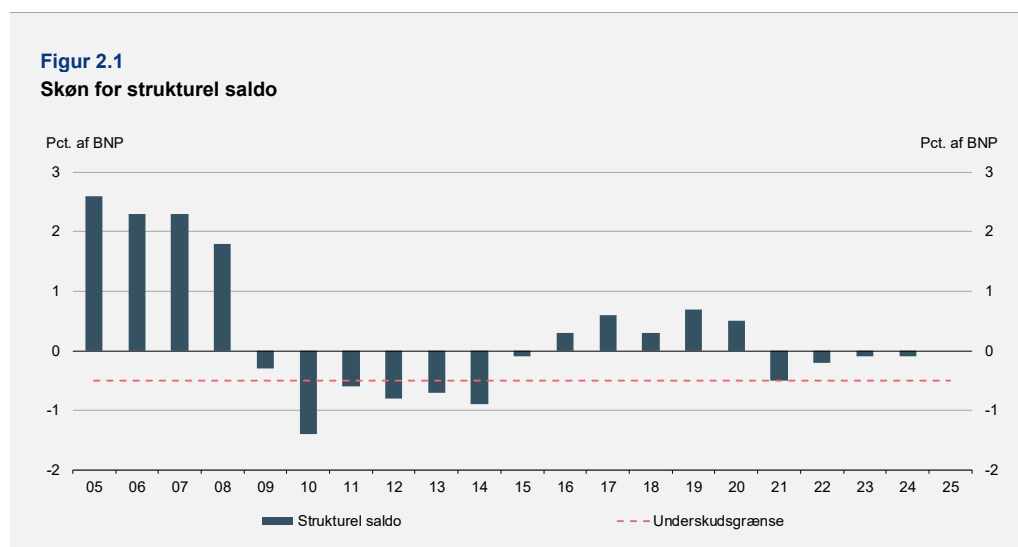
Kilde: Finanslovforslaget for 2022.

2.3 Fastsættelse og virkning af udsvingsbufferen

I henhold til budgetloven skal det statslige delloft for indkomstoverførsler indeholde en øremærket reserve til eventuelle merudgifter under delloftet for indkomstoverførsler. I forbindelse med loftfastsættelsen for 2025 indregnet en udgiftsbuffer på 1,0 pct. af de samlede udgifter under det statslige delloft for indkomstoverførsler, svarende til 2,9 mia. kr. Det svarer til den indregnede udsvingsbuffer i forbindelse med genfastsættelsen af det statslige delloft for indkomstoverførsler for 2022-24 i august 2020.

I henhold til lov om udgiftslofter § 2 kan der omprioriteres mellem de to statslige dellofter i tilfælde af permanente udgiftsændringer. Det fremgår imidlertid af lov-bemærkningerne, at dette ikke gælder fsva. den afsatte udsvingsbuffer under delloftet for indkomstoverførsler. Den afsatte udsvingsbuffer afspejler en afvejning mellem forskellige hensyn i planlægningen af den økonomiske politik. På den ene side afsættes plads til at håndtere den fremskrivningsusikkerhed, som de loftsbelagte udgifter er forbundet med. På den anden side kan det beløb, der afsættes til håndtering af usikkerhed, have betydning for, hvor meget rum, der er til øvrige finanspolitiske prioriteringer i den mellemfristede planlægning inden for budgetlovens grænse.

I 2025-forløbet, som indregner de faktiske skøn for de loftsbelagte udgifter til indkomstoverførsler, skønnes den strukturelle saldo at udvise balance i 2025, *jf. figur 2.1*. Hvis det som følge af ændrede skøn viser sig, at de loftsbelagte udgifter vokser mere end forudsat – og udsvingsbufferen dermed kommer helt eller delvist i brug – vil det isoleret set svække den strukturelle saldo i 2025. Den strukturelle saldo vil som udgangspunkt blive svækket nogenlunde parallelt med forøgelsen af de loftsbelagte udgifter, *jf. nærmere i boks 2.4 i Opdateret 2020-forløb, august 2014*. En buffer på 2,9 mia. kr. i 2025 svarer til ca. 0,1 pct. af BNP og kan således afholdes inden for budgetlovens underskudsgrænse på $-1/2$ pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

En potentiel indvending mod en større buffer kan være, om den i perioder kan komme til at skygge for reelle udgiftsskred, som det er hensigten med budgetloven, at der skal skrives ind overfor. Her gælder imidlertid, at hvis kommende opdateringer viser højere skøn for de loftsbelagte overførselsudgifter som er af varig karakter – og dermed belaster saldoen i 2025 og den finanspolitiske holdbarhed – vil der skulle gennemføres initiativer som retter op på ubalancen. Det gælder uanset udsvingsbufferens størrelse.

Disciplinen i finanspolitikken sikres løbende af, at den årlige planlægning af den økonomiske politik skal ske inden for budgetlovens rammer. Hvis den strukturelle saldo frem mod fremlæggelsen af finanslovsforslaget for et givet finansår er svækket ud over budgetlovens underskudsgrænse, vil dette skulle adresseres, således at underskudsgrænsen overholdes. Det gælder uanset kilden til en sådan mulig overskridelse, herunder om det skyldes, at bufferen under loftet for statslige indkomstoverførsler kommer helt eller delvist i anvendelse som følge af reviderede skøn for udgifterne.

Bilagstabeller

Bilagstabel B.1**Befolkning og arbejdsmarked (mellemfristet sigt)**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.000 personer						
Samlet befolkning	5.831	5.849	5.870	5.893	5.916	5.939
I arbejdsstyrken	3.004	3.021	3.045	3.054	3.053	3.050
Samlet beskæftigelse	2.884	2.925	2.956	2.963	2.959	2.953
- heraf i støttet beskæftigelse ¹⁾	30	30	29	27	26	25
Nettoledige	120	96	89	91	94	97
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	133	114	104	106	108	111
Uden for arbejdsstyrken	2.828	2.828	2.825	2.839	2.863	2.889
- aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ²⁾	13	18	15	15	14	14
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	192	205	214	214	216	217
- efterlønsmodtagere uden for arbejdsstyrken	42	44	27	20	17	20
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	971	959	947	956	972	988
- tidlig pension uden for arbejdsstyrken	0	0	22	26	29	26
- personer under 15 år	951	946	942	938	936	938
- øvrige uden for arbejdsstyrken	659	655	657	671	678	686
Strukturel beskæftigelse	2.891	2.908	2.927	2.944	2.949	2.953
Strukturel arbejdsstyrke	2.991	3.007	3.024	3.040	3.046	3.050
Strukturel nettoledighed	101	99	98	97	97	97
Gennemsnitlig arbejdstid	1.388	1.393	1.407	1.405	1.405	1.405

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

- 1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.
- 2) Omfatter kun arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpenge- og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Bilagstabel B.1 (fortsat)
Befolkning og arbejdsmarked (langt sigt)

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 personer							
Samlet befolkning	6.055	6.214	6.302	6.404	6.569	6.748	6.904
I arbejdsstyrken	3.071	3.101	3.220	3.380	3.460	3.572	3.711
Samlet beskæftigelse	2.974	3.003	3.119	3.274	3.352	3.461	3.595
- heraf i støttet beskæftigelse ¹⁾	16	16	17	18	18	19	19
Nettoledige	97	98	101	105	108	111	115
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	111	113	117	123	126	130	135
Uden for arbejdsstyrken	2.983	3.114	3.082	3.024	3.109	3.176	3.194
- aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ²⁾	14	15	16	17	18	19	20
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	218	227	243	268	276	285	301
- efterlønsmodtagere uden for arbejdsstyrken	21	15	14	13	15	14	14
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	1.039	1.072	1.039	921	922	963	943
- tidlig pension uden for arbejdsstyrken	13	12	13	13	15	14	13
- personer under 15 år	992	1.071	1.029	1.044	1.108	1.097	1.101
- øvrige uden for arbejdsstyrken	687	702	729	747	756	783	801
Strukturel beskæftigelse	2.974	3.003	3.119	3.274	3.352	3.461	3.595
Strukturel arbejdsstyrke	3.071	3.101	3.220	3.380	3.460	3.572	3.711
Strukturel nettoledighed	97	98	101	105	108	111	115
Gennemsnitlig arbejdstid	1.410	1.412	1.408	1.417	1.417	1.412	1.415

- 1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.
- 2) Omfatter kun arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpenge-modtagere og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.2**Personer på indkomstoverførsler (mellemløst sigt)**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.000 personer						
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktiverede)	102	85	78	80	83	86
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	85	78	80	81	81	82
Aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ¹⁾	24	33	30	31	33	34
Feriedagpenge	3	1	1	1	1	1
Førtidspension ²⁾	214	228	238	237	240	241
Tidlig pension ³⁾	0	0	24	29	32	29
Efterløn ³⁾	48	51	34	27	24	27
Fleksydelse	3	3	3	3	3	3
Revalideringsydelse ⁴⁾	3	2	2	2	2	2
Sygedagpenge ⁵⁾	75	69	63	63	63	63
Barselsdagpenge	51	47	46	47	48	49
Ledighedsydelse	18	18	18	19	19	19
Ressourceforløb	36	35	38	36	36	36
Integrationsydelse	12	12	10	9	9	8
I alt	673	663	666	666	674	680
SU	318	317	317	318	318	317
I alt inkl. SU	991	980	984	984	992	997
Folkepensionister ²⁾	1.124	1.109	1.096	1.106	1.125	1.143
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.115	2.089	2.079	2.090	2.117	2.140
Støttet beskæftigelse ⁶⁾	90	97	102	106	109	110
I alt inkl. SU, folkepensionister og støttet beskæftigelse	2.205	2.186	2.181	2.196	2.226	2.250

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

- 1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelse, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedssparate og ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere.
- 2) Førtids- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.
- 3) Efterlønsmodtagere og modtagere af tidlig pension omfatter modtagere i beskæftigelse.
- 4) Ekskl. revalidering med løntilskud.
- 5) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.
- 6) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Bilagstabel B.2 (fortsat)**Personer på indkomstoverførsler (langt sigt)**

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 helårspersoner							
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktiverede)	86	86	88	93	95	98	102
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	82	81	82	84	83	85	88
Aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ¹⁾	34	33	34	34	34	35	37
Feriedagpenge	1	1	1	1	1	1	2
Førtidspension ²⁾	241	251	268	296	304	314	332
Tidlig pension ³⁾	15	13	14	14	16	16	14
Efterløn ³⁾	26	18	17	16	18	17	17
Fleksydelse	2	2	2	2	2	2	2
Revalideringsydelse ⁴⁾	2	2	2	2	2	2	3
Sygedagpenge ⁵⁾	65	66	68	74	75	77	81
Barselsdagpenge	49	47	46	50	50	49	52
Ledighedsydelse	20	20	21	22	23	24	25
Ressourceforløb	38	38	38	40	40	41	42
Integrationsydelse	9	10	11	12	13	13	13
I alt	669	669	694	741	757	775	809
SU	314	296	328	332	320	338	349
I alt inkl. SU	983	965	1.021	1.073	1.078	1.113	1.157
Folkepensionister ²⁾	1.200	1.233	1.185	1.046	1.056	1.103	1.077
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.183	2.198	2.206	2.119	2.134	2.216	2.234
Støttet beskæftigelse ⁶⁾	110	111	115	125	128	133	142
I alt inkl. SU, folkepensionister og støttet beskæftigelse	2.293	2.309	2.321	2.244	2.262	2.350	2.376

- 1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelse, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere.
- 2) Førtids- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.
- 3) Efterlønsmodtagere og modtagere af tidlig pension omfatter modtagere i beskæftigelse.
- 4) Ekskl. revalidering med løntilskud.
- 5) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.
- 6) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.3**Nøgletal for dansk økonomi (mellemløst sigt)**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Realvækst i pct.						
Privat forbrug	-1,3	3,2	4,1	2,0	1,8	1,8
Offentligt forbrug ¹⁾	0,5	4,7	-1,8	0,7	0,8	1,5
Boligbyggeri	10,1	13,2	1,5	-1,4	-1,3	-0,9
Erhvervsinvesteringer	2,0	2,4	5,3	2,9	3,7	3,1
- heraf materielinvesteringer	-1,5	2,5	6,3	3,0	3,3	2,9
- heraf bygge- og anlægsinvesteringer	12,2	2,9	2,6	1,8	4,8	3,8
Offentlige investeringer	9,8	3,8	-1,6	17,4	-4,6	-4,6
- heraf forskning og udvikling	-2,1	0,7	1,0	2,0	0,0	0,4
Lagerinvesteringer ²⁾	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Endelig indenlandsk anvendelse	0,0	4,1	2,3	2,2	1,4	1,5
<hr/>						
Eksport	-7,0	7,1	5,8	1,9	2,1	1,6
Import	-4,1	8,2	5,2	3,2	3,0	3,0
BNP	-2,1	3,8	2,8	1,5	1,0	0,8
BVT i private byerhverv	-1,9	4,3	3,8	1,7	0,8	0,5
Vækst i pct.						
Timelønomkostninger	1,1	2,1	2,8	3,4	3,0	3,0
Timelønninger	1,9	2,6	2,8	3,0	3,0	3,0
Timeproduktivitets i private byerhverv	1,5	2,7	1,1	1,0	1,1	1,3
Eksportpriser	0,5	3,0	1,0	0,9	1,0	1,1
Importpriser	-1,7	4,5	1,3	1,3	1,5	1,7
Forbrugerpriser	0,5	1,3	1,5	2,2	2,0	2,3
Kontantprisen på ejerboliger	4,5	13,1	3,8	2,3	1,0	1,5
Pct.						
Obligationsrente	-0,4	-0,1	-0,1	0,2	0,4	0,7
Pct. af BNP						
Betalingsbalance	8,2	6,8	6,9	6,5	6,1	5,1
Offentlig sektors saldo	-0,6	-1,9	0,4	-0,5	-0,4	-0,5
Privat finansiell opsparing	8,8	8,7	6,5	7,0	6,5	5,6
Privat forbrug	46,0	46,0	46,7	47,1	47,6	48,3
Offentligt forbrug	24,7	24,9	23,8	23,8	24,1	24,5

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

- 1) Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden ekskl. afskrivninger og er således et udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i service og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.
- 2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

Bilagstabel B.3 (fortsat)**Nøgletal for dansk økonomi (langt sigt)**

	2025-30	2030-35	2035-40	2040-50	2050-60	2060-70	2070-80	2080-90
Gns. årlig realvækst i pct.								
Privat forbrug	1,8	1,2	1,5	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Offentligt forbrug ¹⁾	1,1	1,1	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
Boligbyggeri	-1,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Erhvervsinvesteringer	1,0	-0,1	0,6	1,6	2,1	1,2	1,3	1,6
- heraf materielinvesteringer	1,4	0,3	0,6	1,4	2,1	1,4	1,4	1,6
- heraf bygge- og anlægsinvesteringer	0,0	-1,4	0,6	2,0	2,0	0,8	1,2	1,6
Offentlige investeringer	0,4	0,4	1,1	1,2	1,2	1,0	1,3	1,2
- heraf forskning og udvikling	0,5	0,3	0,6	0,7	1,0	0,7	0,7	0,8
Lagerinvesteringer ²⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Endelig indenlandsk anvendelse	1,3	1,0	1,2	1,2	1,2	1,0	1,1	1,1
Eksport	2,0	1,1	0,9	1,2	1,5	1,0	1,0	1,2
Import	2,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,0	1,0	1,1
BNP	1,3	0,9	1,0	1,1	1,4	1,0	1,0	1,2
BVT i private byerhverv	1,4	1,1	1,2	1,5	1,8	1,3	1,2	1,4
Gns. årlig vækst i pct.								
Timelønomsprognoser	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8
Timelønninger	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8
Timeproduktiviteten i private byerhverv	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Eksportpriser	1,5	1,6	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Importpriser	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Forbrugerpriser	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8
Kontantprisen på ejerboliger	2,4	2,1	2,4	2,5	2,8	2,4	2,4	2,6
Pct. p.a., niveau i slutår								
Obligationsrente	1,7	2,3	2,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Pct. af BNP, niveau i slutår								
Betalingsbalance	4,8	4,3	3,7	3,8	5,5	6,4	6,7	7,6
Offentlig sektors saldo	-0,7	-1,2	-1,5	-1,2	0,2	1,1	1,5	2,2
Privat finansiel opsparing	5,5	5,5	5,1	5,0	5,2	5,3	5,2	5,4
Privat forbrug	49,5	50,3	51,2	51,3	49,9	49,8	49,9	49,6
Offentligt forbrug	25,3	26,2	26,7	26,7	26,1	26,2	26,4	26,4
Eksport	61,3	61,2	60,3	59,4	59,0	57,8	56,2	55,2
Import	59,0	59,8	59,8	59,0	56,8	55,4	54,3	53,0

1) Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden ekskl. afskrivninger og er således et udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i service og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.

2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.4**Offentlige finanser (mellemløst sigt)**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP						
Offentlig saldo	-0,6	-1,9	0,4	-0,5	-0,4	-0,5
Primært offentlig saldo	-0,9	-2,3	0,0	-0,8	-0,7	-0,8
Nettorenteindtægter ¹⁾	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2
Offentlige udgifter ²⁾	52,7	52,2	48,3	49,2	48,7	49,1
Primære udgifter	52,1	51,5	47,8	48,6	48,2	48,5
Offentligt forbrug ³⁾	24,7	24,9	23,8	23,8	24,1	24,5
Offentlige investeringer	3,6	3,6	3,4	4,0	3,8	3,6
- heraf forskning og udvikling	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Indkomstoverførsler	16,6	15,9	15,4	15,4	15,6	15,8
Subsidier	2,9	3,0	1,7	1,5	1,5	1,4
Øvrige primære udgifter	4,4	4,0	3,5	3,8	3,3	3,2
Renteudgifter	0,5	0,7	0,5	0,6	0,5	0,5
Offentlige indtægter ^{2,3)}	52,1	50,3	48,7	48,7	48,4	48,5
Skatter	47,3	45,2	43,9	43,9	43,6	43,7
Personskatter mv. ⁴⁾	21,8	20,9	20,3	20,3	20,4	20,5
- heraf ejendomsværdiskat	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Arbejdsmarkedsbidrag	4,5	4,5	4,3	4,3	4,3	4,3
Pensionsafkastskat	2,1	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7
Selskabsskatter	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Moms	9,9	9,9	9,7	9,8	9,9	9,9
Øvrige indirekte skatter	6,2	6,1	6,0	5,9	5,6	5,6
Øvrige skatter ⁵⁾	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige indtægter ⁶⁾	3,9	4,0	3,9	3,9	3,9	4,0
Renteindtægter mv. ⁷⁾	0,9	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸⁾	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Strukturel saldo	0,5	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Offentlig nettogæld	-11,3	-8,9	-8,9	-8,0	-7,2	-6,3
ØMU-gæld	42,1	40,0	38,5	38,8	38,7	38,0

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2021.

- 1) Eksklusive udbytter og Nationalbankens overskud.
- 2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen.
- 3) Inklusive saldoneutral afskrivninger.
- 4) Personskatter mv. indeholder indkomstskat, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.
- 5) Øvrige skatter indeholder medielicens (primært til DR) og obligatoriske pensionsbidrag for tjenestemænd i offentlige selskaber mv.

Anmærkningerne fortsætter i bilagstabel B.4 (fortsat).

Bilagstabel B.4 (fortsat)**Offentlige finanser (langt sigt)**

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
Pct. af BNP							
Offentlig saldo	-0,7	-1,5	-1,2	0,2	1,1	1,5	2,2
Primært offentlig saldo	-0,7	-1,1	-0,2	1,1	1,5	1,3	1,5
Nettorenteindtægter ¹⁾	0,1	-0,4	-1,0	-0,9	-0,4	0,2	0,7
Offentlige udgifter ²⁾	50,0	51,9	52,0	49,7	49,0	48,9	47,9
Primære udgifter	49,2	50,3	49,4	47,3	47,1	47,5	47,1
Offentligt forbrug ³⁾	25,3	26,7	26,7	26,1	26,2	26,4	26,4
Offentlige investeringer	3,5	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4	3,3
- heraf forskning og udvikling	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Indkomstoverførsler	16,0	15,6	14,7	13,4	13,1	13,1	12,8
Subsidier	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Øvrige primære udgifter	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Renteudgifter	0,7	1,5	2,5	2,4	1,9	1,4	0,8
Offentlige indtægter ²⁾³⁾	49,3	50,4	50,7	50,0	50,1	50,3	50,2
Skatter	44,3	45,0	45,0	44,3	44,4	44,6	44,5
Personskatter mv. ⁴⁾	20,6	20,9	20,8	20,4	20,5	20,7	20,6
- heraf ejendomsværdiskat	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6
Pensionsafkastskat	1,3	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7
Selskabsskatter	2,6	2,5	2,5	2,6	2,5	2,5	2,5
Moms	10,0	10,2	10,1	9,9	9,9	9,9	9,8
Øvrige indirekte skatter	5,4	5,5	5,5	5,4	5,3	5,2	5,2
Øvrige skatter ⁵⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige indtægter ⁶⁾	4,2	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2	4,2
Renteindtægter mv. ⁷⁾	0,8	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸⁾	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturel saldo	-0,7	-1,5	-1,2	0,2	1,1	1,5	2,2
Offentlig nettogæld	-3,1	7,6	15,6	11,3	-1,4	-15,9	-30,6
ØMU-gæld	33,0	46,6	57,2	55,1	43,6	30,3	16,1

Anmærkningerne er fortsat fra bilagstabel B.4.

- 6) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregnete) indtægter i form af både bruttoestindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, samt kulbrinteskatten.
- 7) Inkl. udbytter og Nationalbankens overskud.
- 8) De samlede Nordsøindtægter udgøres af kulbrinteaktivitet og overskudsdeling. Nordsøindtægter indgår i selskabsskatter og øvrige indtægter.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2021 og egne beregninger.

fm.dk